

**Program *hospodárskeho a sociálneho*
*rozvoja obce Krušetnica***
pre roky 2017 – 2022

Spracovateľ: Mgr. Branislav Zacharides
Rozvojová agentúra Žilinského samosprávneho kraja, n.o.

Obsah:

1. Analytická časť	3
2. Strategická časť	32
3. Programová časť	34
4. Realizačná časť	42
5. Finančná časť	47

Zoznam skratiek *51*

OBEC KRUŠETNICA

Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja obce Krušetnica pre roky 2017 – 2022

I. Analytická časť

1.1 Komplexná analýza prostredia

1.1.1 Prírodný potenciál

1.1.1.1 Geomorfologické členenie

Región Oravy patrí v rámci geomorfologického členenia, tak ako celá Slovenská

republika, do územia spadajúceho pod Alpsko – himalájsku sústavu. Tú v SR zastupujú dve podsústavy – Karpaty, deliace sa na provinciu Západné Karpaty a Východné Karpaty, a Panónska panva. Oravská kotlina **kotlina** patrí do provincie Západné Karpaty, ktorá sa ešte delí na dve subprovincie - vonkajšie Západné Karpaty (prevažná časť Kysúc a Oravy) a vnútorné Západné Karpaty (Liptov, prevažná časť Turca a Horného Považia).

Subprovincia Vonkajších Západných Karpát, kam patrí aj Oravská kotlina s jej pohoriami, sa člení na päť oblastí, z ktorých do územia Oravy zasahuje prevažne Podhôrno – magurská oblasť (Podtatranská brázda, Skorušinské vrchy, Oravská kotlina) a Stredné Beskydy (Kysucká vrchovina, Kysucké Beskydy, Oravská Magura, Oravská vrchovina, Oravské Beskydy, Podbeskydská brázda, Podbeskydská vrchovina).

Nadmorská výška Oravskej kotliny sa pohybuje od 600 do 750 m. V najvyšších polohách územie dosahuje až 1725 m n. m. (Babia hora) a 1557 m n. m. (Pilsko). Ide o veľmi rôznorodé a výškovo členité územie. Z hľadiska súčasných morfológických procesov je územie značne nestabilné, prevažne so silnou náchylnosťou na zosúvanie, pričom v kotline sa uvádza stredná náchylnosť. V rámci územia je evidovaný vysoký počet lokalít s výskytom svahových deformácií. Prevažná časť predstavuje potenciálne poruchy, časť sú stabilizované archívne aktivity a nachádza sa tu aj niekoľko území so stále aktívnymi zosuvmi, pričom poruchy sa viažu predovšetkým na svahy s výskytom mokričov a pramenísk na flyšovom podloží. Nestabilné plochy dosahujú rôznu veľkosť až po niekoľko hektárov aj km². Najväčšia koncentrácia javov je v okolí Oravskej Lesnej, ďalej smerom na Novoť, Beňadovo a Oravské Veselé, medzi Hruštínom, Lomnou a Krušetnicou, v okolí Námestova, Zubrohlavy a Rabče. Výrazné plošné geodynamické nestability sú evidované tak na úpäti a svahoch, ako aj v hrebeňovej časti Oravských Beskýd.

Hory v katastri obce Krušetnica patria do Podbeskydskej vrchoviny, ktorá je súčasťou Stredných Beskýd. Ide o horský celok tiahnuci sa južne od Podbeskydskej brázdy. Budovaná je prevažne paleogénnymi flyšovými pieskovecami. Reliéf má prevažne vrchovitý, strmo rezaný charakter. Úzke priečne kotliny sú vytvorené eróziou. Majú strmé svahy a veľký spád. Povrch je značne zalesnený s prevahou smrekových lesov. Odlesnené časti pokrývajú poľnohospodárske plochy lúk, pasienkov a polí. Podbeskydská vrchovina sa delí na nižšiu juhozápadnú časť a na vyššiu severovýchodnú časť, ktorá leží na území doliny Bielej Oravy smerom na Rabču. Celé územie spadá do chladnej klimatickej oblasti. Podbeskydská vrchovina patrí do CHKO Horná Orava.

1.1.1.2 Klimatické pomery

Územie Oravy ovplyvňuje prevládajúce západné prúdenie vzduchu v miernych šírkach medzi stálymi tlakovými útvarmi, Azorskou tlakovou výšou a Islandskou tlakovou nížou. Jeho podnebie je tiež ovplyvnené kontinentálnymi vzduchovými hmotami, tropickými hmotami, ktoré sem prenikajú od Stredomoria najmä v letných mesiacoch, a arktickými vzduchovými hmotami od severovýchodu, ktoré sem prenikajú v zimnom období.

Slovensko možno rozdeliť podľa Mapy klimatických oblastí SR (Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain, 2002) do troch klimatických oblastí (teplá, mierne teplá, chladná), pričom obec Krušetnica patrí do chladnej klimatickej oblasti (vlhké podnebie s júlovým

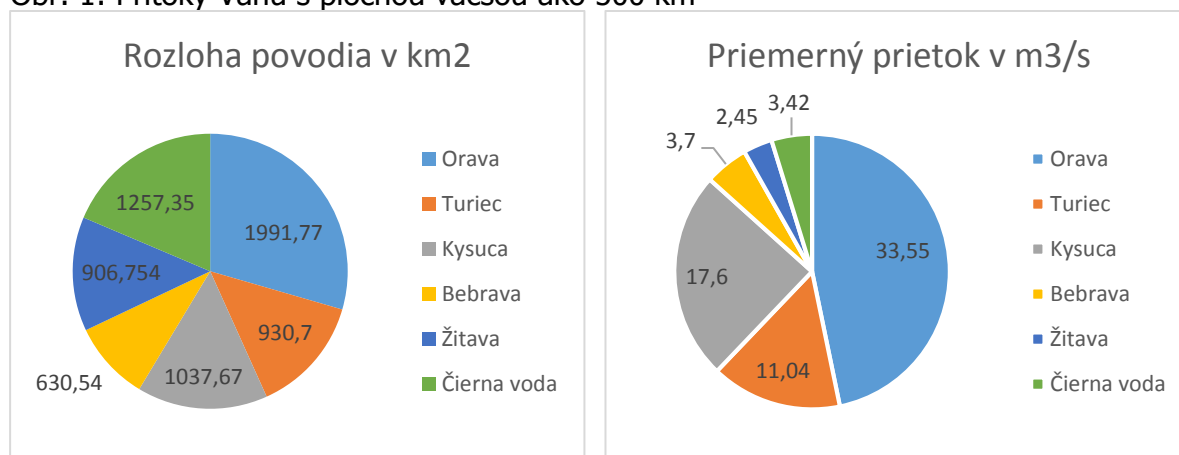
priemerom <16°C). Priemerný ročný úhrn zrážok je 800 mm s najnižším priemerom v januári (50 mm) a najvyšším v júli (100 – 120 mm). Snehová nádielka sa vyskytuje okolo 120 dní v roku.

1.1.1.3 Hydrogeologické pomery

Územie spadá hydrologicky do povodia Bielej Oravy a do hlavného povodia Váhu. Ide o stredohorskú oblasť so snehovo-dažďovým typom režimu odtoku, akumuláciou v mesiacoch november – február, vysokou vodnatosťou v marci až máji, maximom v apríli a minimami v januári až februári a septembri až októbri. Územie odvodňuje Biela Orava, tečúca obcou z juhozápadu na východ, pričom jej najvýznamnejšími prítokmi v katastri Krušetnice sú ľavostranná Klinianka a Mútnianka.

Rieka Orava vzniká na sútoku Bielej Oravy a Čiernej Oravy. Biela Orava pramení v Oravskej Magure a jej tok má dĺžku 37km. Váh vzniká sútokom Čierneho a Bieleho Váhu v Kráľovej Lehote. Je to najdlhšia slovenská rieka s dĺžkou 367,2 km a celkovou veľkosťou povodia 19 660,977 km². Prevažná časť Oravskej kotliny vrátane katastra Krušetnice tak spadá do úmoria Čierneho mora. Orava je najvýznamnejším prítokom Váhu, a to tak z hľadiska priemerného prietoku, ako aj z hľadiska rozlohy jej povodia.

Obr. 1: Prítoky Váhu s plochou väčšou ako 500 km²

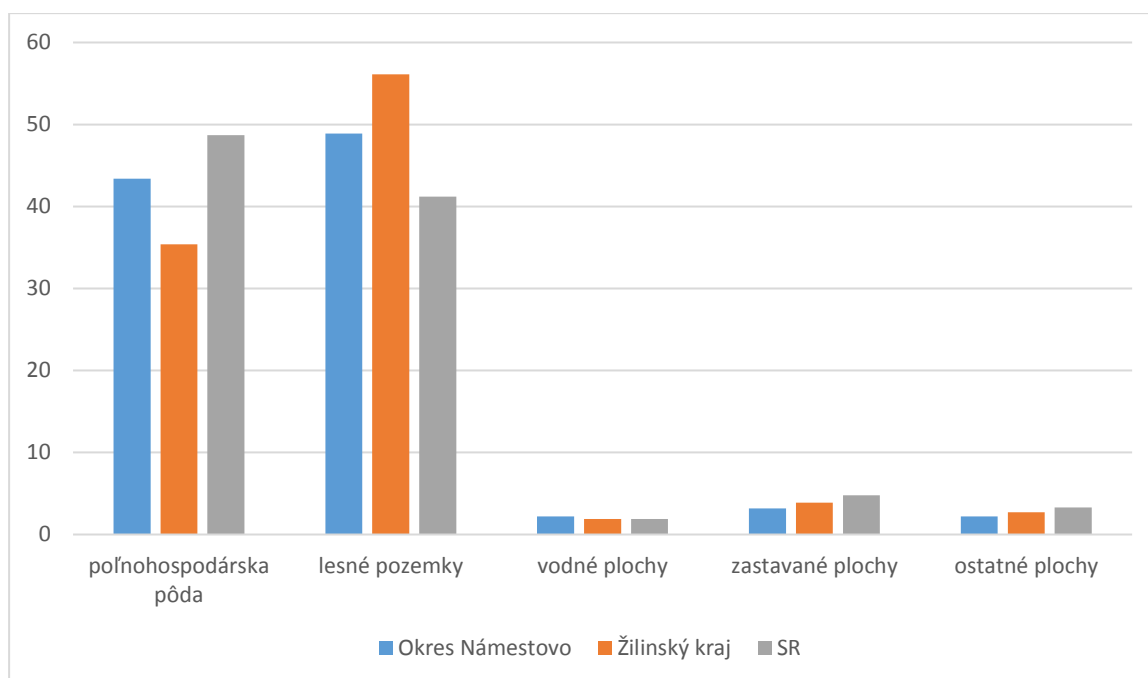

Zdroj: MŽP SR – Plán manažmentu čiastkového povodia Váhu

1.1.1.4 Pôda a poľnohospodárstvo

Podiel poľnohospodárskej pôdy na celkovom pôdnom fonde Žilinského kraja činí 35,4% a podiel lesných pozemkov činí 56,1%, čím si Žilinský kraj udržiava jedinečnosť medzi krajinami SR, ako jediný kraj s prevažujúcimi lesnými pozemkami na celkovej ploche. Naopak z hľadiska podielu poľnohospodárskej pôdy na svojom pôdnom fonde nedosahuje priemer SR. Podobné charakteristiky platia aj pre okres Námestovo, hoci nie až tak výrazne. Kým v okrese Námestovo poľnohospodárska pôda činí iba 43,4% pôdneho fondu, lesy zaberajú až 48,9%. Porovnanie jednotlivých druhov pozemkov v okrese Námestovo, Žilinskom kraji a SR na celkovom pôdnom fonde poskytuje obrázok 2.

Obr. 2: Porovnanie podielov druhov pozemkov na pôdnom fonde okresu Námestovo, Žilinského kraja a SR k 1.1.2016 v %

Zdroj: ÚGKaK SR – Štatistická ročenka o pôdnom fonde v SR k 1.1.2016

Pri bližšom štúdiu využitia poľnohospodárskej pôdy vyplýva, že v okrese Námestovo, tak ako aj v prípade Žilinského kraja, podiel ornej pôdy na celkovej ploche poľnohospodárskej pôdy nedosahuje priemer SR. Naopak nadpriemerný podiel je u trvalých trávnatých porastov. Nadpriemerný podiel trvalých trávnatých porastov na poľnohospodárskej pôde voči priemeru SR sa prejavuje aj v nadpriemernej intenzite chovu hospodárskych zvierat. Pokiaľ ide o pôdy v obci Krušetnica, väčšinu územia pokrývajú kambizeme, najmä kambizeme modálne kultizemné, ktoré sa vytvorili zo zvetralín pieskovcovo – ílovcových hornín, a kambizeme pseudoglejové, ktoré vznikli zo zvetralín rôznych hornín. Pre pôdy v tomto území je charakteristická malá až stredná retenčná schopnosť, stredná priepustnosť a neutrálna až slabo kyslá pôdna reakcia.

1.1.1.5 Rastlinstvo

V zmysle fyto geografického členenia patrí územie CHVÚ Horná Orava do oblasti západokarpatskej kveteny (Carpaticum occidentale), obvodu západobeskydskej flóry (Beschidicum occidentale), okresu Západné Beskydy. Územie predstavuje pestrú mozaiku biotopov, ktoré tvoria stojaté a tečúce vody, rašelinné a slatinné biotopy, lúky a pasienky, komplexy lesov až po vysokohorské biotopy subalpínskeho a alpínskeho stupňa. Územie predstavuje pestrú mozaiku biotopov od vodnej plochy Oravskej vodnej nádrže a tečúcich vôd v povodí Bielej Oravy, cez rašeliniská (vrchoviská a slatiny), rozľahlé lúky a pasienky, komplexy smrekových lesov až po vysokohorské biotopy subalpínskeho a alpínskeho stupňa na Babej hore. Centrálna a východná časť územia je charakteristická striedaním lesov a poľnohospodárskej pôdy s vidieckym osídlením. Najväčšiu časť plochy tu pokrýval pôvodne smrek, jedľa, borovica a buk. Intenzívnou hospodárskou činnosťou sa však lesné plochy narušili a premenili na smrekové monokultúry. Zvyšky pôvodných lesných porastov sa na opisovanom území nachádzajú už len na malých plochách, na vyššie položených miestach alebo ako zákonom chránený porast. Veľmi výraznou a prakticky veľmi dôležitou zo stránky vegetačnej je lesná hranica, ktorá určuje celkovú povahu vegetácie.

Medzi lesnými drevinami má prevahu smrek, zastúpený zväčša ako monokultúra. Jedľa biela, vytvárajúca zväčša porasty s bukom a smrekom, je o niečo hojnejšie zastúpená len v oblasti Oravskej Magury, respektíve na bradlách Oravskej vrchoviny. Smrekovec

opadavý, borovica, respektíve borovica sosna a borievka sibírska sa vyskytujú v oblasti Babej hory a Pilska. Na celom území od najnižších polôh až do horského pásma je rozšírená borievka obyčajná. V nižších polohách na teplejších vápencových pôdach bradlového pásma majú prevahu listnaté lesy. Prevláda tu buk, jelša lepkavá breza bradavičnatá a lieska obyčajná. Teplomilné druhy sa na opisovanom území uplatňujú iba vo veľmi malom množstve a dolinou Oravy vystupujú nanajvýš po Oravský Podzámok. V porovnaní s flyšovým pásmom je bradlové pásmo floristicky pestrejšie i bohatšie na druhy. Vegetačné zastúpenie v podrastoch vo vlhkých hájoch a krovinách kvitne hlavne kyslička obyčajná a durman obyčajný. Vo vyšších polohách sú v podraze zastúpené rôzne druhy papradí a plavúňov, čučoriedka obyčajná, vres obyčajný, brusnica pravá, smlz chĺpkatý a iné. Z krovin v pásme lesa prevláda jarabina vtáčia, ostružina malina. V podmáčanom smrekovom lese v podraze sú hojne zastúpené machy, smlz chĺpkatý, praslička lesná, škarda močiarna, nezábudka močiarna a ďalšie. V pásme kosodreviny dominuje kosodrevina a v podraze husté koberce tvorí čučoriedka obyčajná, brusnica pravá, psica tuhá, ktorá zaujala miesta po kedysi vypálenej, alebo vyklčovanej kosodrevine. V tomto pásme nachádzame niektoré vzácne druhy. Zo vzácných druhov, ktoré sa tu vyskytujú, je možné spomenúť vrbu bylinnú, horec bodkovaný, rožec trojnelkový, kostravu pestrú, sitinu trojzárezovú, či endemit Babej hory, ktorým je rožec alpský babohorský.

1.1.1.6 Živočíšstvo

Územie hornej Oravy je súčasťou lesnej zóny palearktiskej oblasti. Podľa členenia Slovenska na živočíšne regióny (Čepelák, 1980) je súčasťou vonkajšieho obvodu Západných Karpát, beskydský okrsk západný. Zo zoogeografického hľadiska môžeme vo faune hornej Oravy rozlíšiť tieto hlavné zložky: kozmopolitnú, holoarktickú, palearktickú, európsko-sibírsku, sibírsku, boreálnu, boreoalpínsku, sudeto-karpatskú a endemickú. Ekologické faktory (abiotické a biotické), určujú životné podmienky pre faunu. Vzhľadom na ich rozdielne pôsobenie sú rôzne i životné podmienky v rozličných biotopoch, čo je určujúcim faktorom formovania živočíšnych spoločenstiev. Prírodné podmienky v priebehu geologických dôb (najmä zmena klimatických podmienok počas nich) a činnosť človeka spôsobili, že na opisovanom území došlo k zmene počtu, ako i množstva jednotlivých živočíšnych druhov. Vytvorenie vodnej nádrže Orava spôsobilo zmenu pôvodných lúčnych, rašelinových a močaristých biotopov a biotopov riek a sídlisk na biotop stojacej vody. Súčasne sa však zaznamenal výskyt niektorých nových druhov rýb a vtákov. Zaznamenalo sa i prvé zahniezdenie orliaka morského v roku 1960.

Živočíšstvo opisovanej oblasti patrí do eurosibírskej podoblasti, do česko-slovenskej podprovincie karpatských pohorí (západokarpatský úsek) a do okresu Slovenských Beskýd, Oravskej Magury a Chočských vrchov. Rôzne tvary reliéfu a značné rozpätie nadmorskej výšky spôsobili, že na opisovanom území sa vyskytujú rôzne skupiny živočíchov. V podhorskom stupni sa vyskytujú druhy, ktoré tu hniezdia (napríklad škovránok poľný, zriedkavejšie jarabica poľná), ale aj druhy, ktoré tu nachádzajú potravu (napr. dravec jastrab obyčajný, myšiak hôrny, sokol - myšiar pustovka). Veľmi pestré a pomerne početné je druhové zloženie živočíchov v oblasti poľných remízok, v krovinatých zárastoch, pozdĺž tokov a v ich brehových porastoch, ako aj v močaristých a rašelinových biotopoch. V podhorskom pásme sú na opisovanom území lokalizované zväčša ľudské sídla, kde sa z vtákov vyskytuje hlavne lastovička obyčajná, belorítka obyčajná, vrabec obyčajný, sýkorka veľká, hrdlička záhradná a z cicavcov kuna skalná, tchor tmavý a ďalšie. Stupeň lesa je na opisovanom území pomerne bohatý na živočíšne druhy. Charakteristickými druhmi tohto

vegetačného stupňa sú aj tetrov obyčajný a jariabok hôrny, ktoré však nachádzame aj na močaristých lúkach a vrchoviskách. Hlucháň obyčajný sa zdržuje aj na okraji lesa, v blízkosti lesných čistín. Typickými druhmi tohto stupňa sú napr. lesná, poľovná zver, ďalej sýkorky, ďatle, drozdy, pinka obyčajná a pinka obyčajná severská, hýľ obyčajný, stehlík čížavý, králik zlatohlavý. Z mäkkýšov je zistený slimák záhradný, slimák škvrnitý, slizniak karpatský, či slizniak stromový. Z motýľov bol pozorovaný žltáček rešetliakový, babôčka admirálska, babôčka osiková, dúhovec väčší, či mlynárik žeruchový. Medzi prítomnými obojživelníkmi sú salamandra škvrnitá, mlok karpatský, ropucha obyčajná a skokan hnedý. Z cicavcov možno spomenúť druhy ako vlk obyčajný, líška obyčajná, medveď hnedý, kuna skalná, rys ostrovid, jeleň obyčajný a srnec hôrny.

1.1.1.7 Ochrana prírody

Prírodné bohatstvo Žilinského kraja sa priamo odzrkadľuje aj v počte a plochách chránených území. Národné parky (NP) a chránené krajinné oblasti (CHKO) sa označujú ako **veľkoplošné chránené územia (VCHÚ)**. Pokrývajú viac ako 50% celkového územia Žilinského kraja. Do okresu Námestovo zasahuje CHKO Horná Orava vyhlásená v r. 1979 s rozlohou 58 738ha, ktorej územie pokrýva aj časť katastra obce Krušetnica. Územie tejto CHKO sa rozkladá v troch oravských okresoch a zahŕňa nasledovné geomorfologické celky: Podbeskydská vrchovina, Podbeskydská brázda, Oravské Beskydy, Oravská kotlina, Oravská Magura.

Tab. 1: Maloplošné chránené územia v okrese Námestovo

Kategória	Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Výmera (ha)		
			Celková	Ochranné pásmo	Z toho v okrese
PR	Paráč	5	45,27	-	8,41
Spolu v okrese			45,27	-	8,41

Územie obce Krušetnica patrí do Chráneného vtáčieho územia Horná Orava. Vyhlásené bolo za účelom zachovania biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana bieleho, bociana čierneho, ďatľa čierneho, ďatľa trojprstého, chriašťa bodkovaného, chriašťa malého, chriašťa poľného, jariabka hôrneho, kalužiaka červenonohého, kuvika kapcavého, kuvika vrabčieho, lelka lesného, orla kriklávého, orla skalného, prepelice poľnej, rybára riečného, rybárika riečného, sovy dlhochvostej, strakoša červenochrbtého, strakoša sivého, tetra hlucháňa, tetra holniaka, včelára lesného, výra skalného, žlny sivej a žltochvosta lesného.

Tab. 2: Chránené vtáčie územia v okrese Námestovo

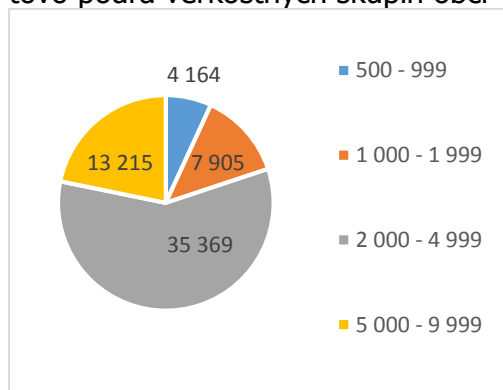
ID.č.	Názov chráneného územia	Katastrálne územia v okrese	Výmera (ha)	
			Celková	Z toho v okrese
SKCHV U 008	Horná Orava	Oravská Polhora, Mútne, Námestovské Pilsko, Sihelné, Rabčice, Oravské Veselé, Rabča, Novot', Zubrohlava, Bobrov, Klin, Námestovo, Oravská Jasenica, Beňadovo, Zákamenné, Krušetnica , Slanica, Breza, Lokca, Oravská Lesná, Vavrečka, Lomná, Vaňovka, Vasil'ov, Hruštín,	58738,00	52108,80

1.1.2 Demografický potenciál

1.1.2.1 Demografický vývoj

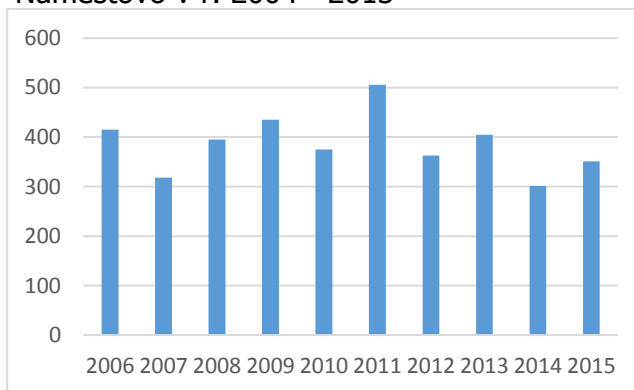
K 31.12. 2015 mal okres Námestovo 61 305 obyvateľov. To ho radí medzi stredne ľudnaté okresy Žilinského kraja s podielom 8,8% na celkovej populácii tohto regiónu. Hustota obyvateľstva činila 88,8 obyvateľov/km². Obyvatelia okresu žijú v jednom meste a dvadsiatich troch obciach. Takmer 60% z nich žije v sídlach s veľkosťou od 2 000 do 4 999 obyvateľov. Mestské obyvateľstvo okresu tvorí 13% obyvateľov. Napriek konštantne zápornému migračnému saldu v dekáde 2006 – 2015 vykazoval okres každoročne relatívne vysoký celkový prírastok obyvateľstva vďaka silnému prirodzenému prírastku obyvateľstva.

Obr. 3: Obyvateľstvo okresu Námestovo podľa veľkostných skupín obcí

Zdroj: ŠÚ SR

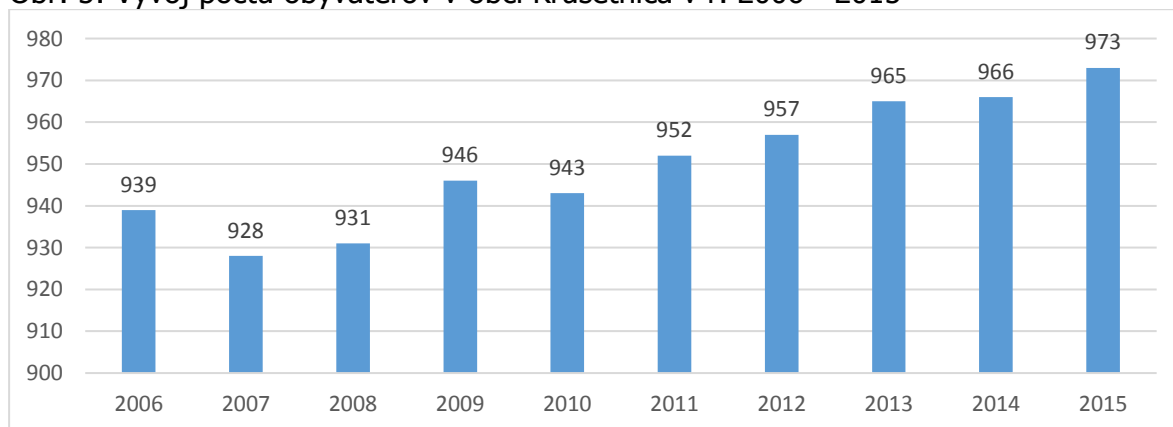
Obr. 4: Celkový prírastok obyvateľov okresu Námestovo v r. 2004 - 2013

Zdroj: ŠÚ SR

K 31.12.2015 mala obec Krušetnica 973 obyvateľov. Populačný vývoj v druhej dekáde tohto storočia poukazuje na postupný nárast počtu obyvateľov pomaly sa blížiaci k číslu 1000. Počet mužov dosiahol v tomto roku 503, kým žien bolo 470. V desaťročnom porovnaní vývoja možno konštatovať konštantný vývoj s miernou preferenciou mužov (487 mužov voči 452 ženám v r. 2006).

Obr. 5: Vývoj počtu obyvateľov v obci Krušetnica v r. 2006 - 2015

Zdroj: ŠÚ SR

1.1.2.2 Životná úroveň

Vlastníctvo predmetov dlhodobej spotreby v rámci sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2001 a 2011 dokazuje, že podiel obyvateľov všetkých okresov Žilinského kraja vrátane okresu Námestovo vlastniacich predmety dlhodobej spotreby u jednotlivých kategórií narastá. Kým v r. 2001 osobné auto vlastnilo 34,4% domácností, v r. 2011 to už bolo 57,9% domácností. Osobný počítač sa nachádzal v r. 2001 v 13% domácností, v r. 2011 už bol v 58% domácností. Kým mobilný telefón v r. 2001 malo 22,9% domácností, v r. 2011 to už bolo 83,8% domácností. Naopak poklesol počet telefónov v byte (pevná linka). Kým v r. 2001 ju malo zavedenú 73,4% domácností okresu, v r. 2011 to už bolo iba 33,2% domácností, čo súvisí nielen s mobilnými telefónmi ale aj s nárastom využívania internetu, ako prostriedku komunikácie.

Tab. 3: Vlastníctvo predmetov dlhodobej spotreby v SR, Žilinskom kraji a okresoch Žilinského kraja v r. 2011

Okres, kraj	Vybavenie bytových domácností v %					
	prístup na internet	osobný počítač/notebook	Klimatizácia	pripojenie na pevnú telefónnu linku	mobilný telefón	osobné auto
Bytča	44,3	47,4	0,8	39,8	76,6	47,4
Čadca	45,6	48,9	1,0	31,6	79,3	45,8
Dolný Kubín	54,4	57,3	1,3	36,8	82,5	52,5
Kysucké Nové Mesto	48,0	51,0	1,0	34,5	78,4	46,5
Liptovský Mikuláš	51,4	53,1	1,3	43,0	78,4	49,9
Martin	52,7	53,3	1,2	44,2	77,7	46,6
Námestovo	56,5	58,0	0,9	33,2	83,8	57,9
Ružomberok	52,5	54,2	1,3	38,7	80,7	47,6
Turčianske Teplice	45,0	48,4	0,7	45,0	78,0	50,2
Tvrdošín	59,0	60,3	1,1	42,8	84,4	57,9
Žilina	48,5	51,2	1,1	42,5	74,0	47,1
Žilinský kraj	50,5	52,7	1,1	39,8	78,3	48,8
Slovenská republika	47,6	50,3	2,0	42,3	75,9	49,1

Zdroj: ŠÚ SR – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

1.1.2.3 Vzdelanie a vierovyznanie obyvateľov obce

Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Krušetnica je rôznorodá, pričom najsilnejšie zastúpenie majú obyvatelia so základným, stredným odborným (bez maturity) a úplným stredným odborným (s maturitou) vzdelaním. Značná časť obyvateľov je bez školského vzdelania (210). Pokiaľ ide o 62 vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov, väčšina z nich vyštudovala spoločenské vedy, náuky a služby.

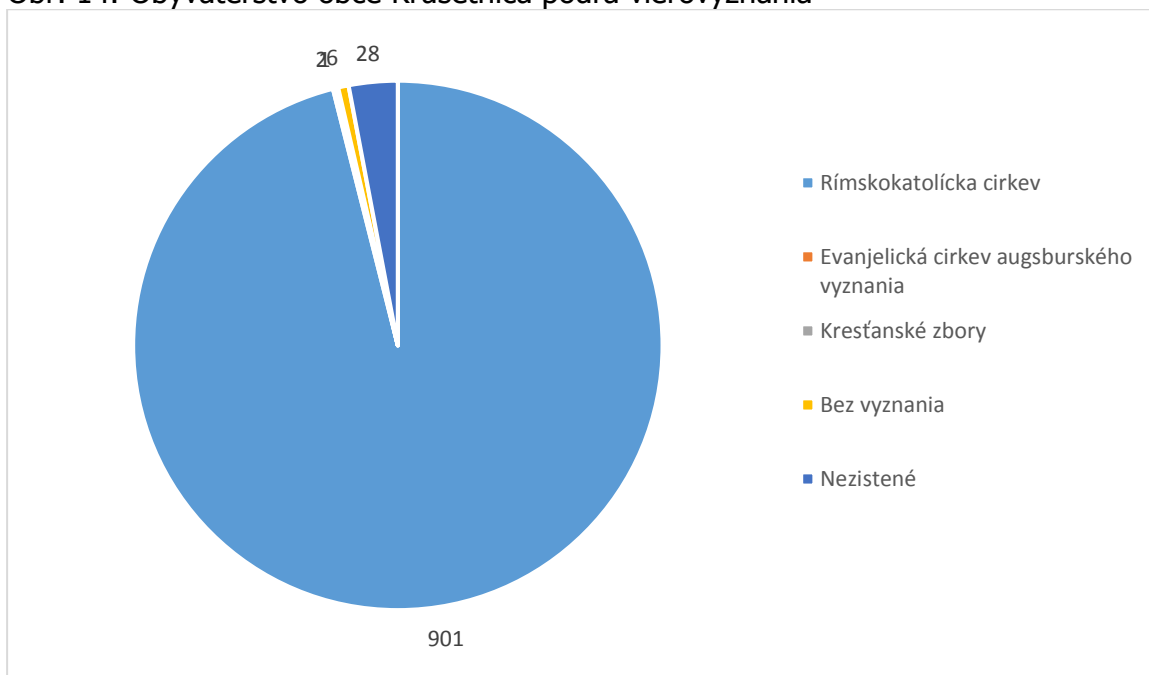
Tab. 4: Obyvateľstvo obce Krušetnica podľa vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Základné	80	107	187
Učňovské (bez maturity)	78	31	109
Stredné odborné (bez maturity)	79	47	126
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	15	9	24
Úplné stredné odborné (s maturitou)	88	77	165
Úplné stredné všeobecné	9	23	32
Vyššie odborné vzdelanie	4	5	9
Vysokoškolské bakalárske	4	18	22
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	9	29	38
Vysokoškolské doktorandské	0	2	2
Vysokoškolské spolu	13	49	62
Študijný odbor			
prírodné vedy	0	1	1
technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotech., tech. chémia, potravinárstvo)	2	5	7
technické vedy a náuky II (textilná v., sprac. kože, dreva, plastov, v. hud. nástrojov, archít., staveb., dopr., pošty, telekom., automatiz., špec. odb.)	0	4	4
poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	1	2	3
zdravotníctvo	0	1	1
spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manaž., obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)	5	8	13
spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)	5	26	31
nezistený	0	2	2
Bez školského vzdelania	116	94	210
Nezistené	9	5	14
Úhrn	491	447	938

Zdroj: ŠÚ SR – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Prevažujúce náboženstvo v obci Krušetnica je Rímskokatolícka cirkev, pričom ostatné cirkvi majú iba okrajové zastúpenie. Bez vyznania bolo v r. 2011 šesť obyvateľov a u dvadsiatich ôsmich obyvateľov nebola ich náboženská príslušnosť zistená.

Obr. 14: Obyvateľstvo obce Krušetnica podľa vierovyznania

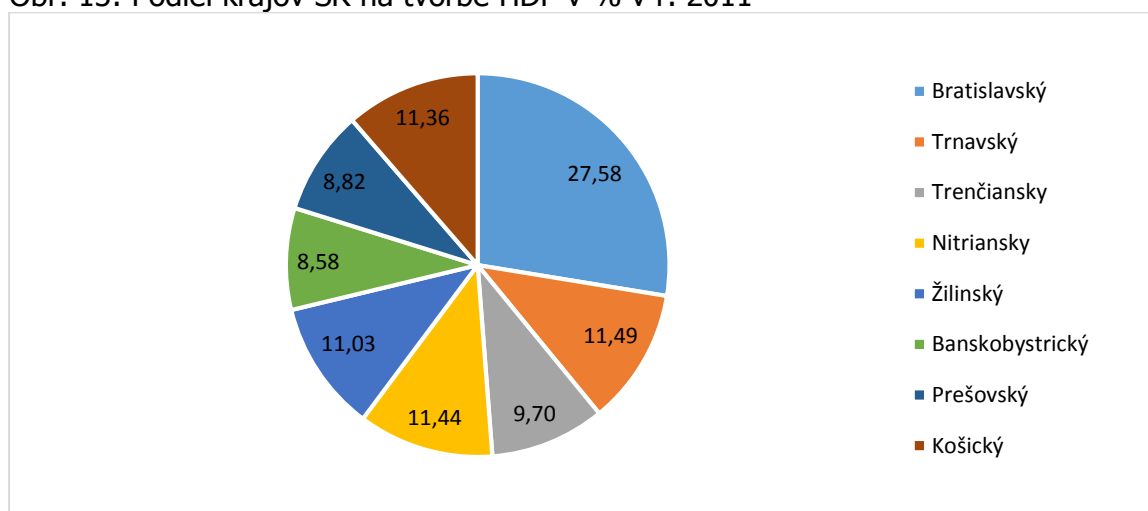
Zdroj: ŠÚ SR – Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

1.1.3 Ekonomický potenciál a trh práce

1.1.3.2 Podniky

Obec Krušetnica vzhľadom na svoju veľkosť nie je významnou lokalitou z hľadiska ekonomického potenciálu a zamestnanosti. Zo 430 ekonomicky aktívnych osôb do zamestnania mimo obce podľa údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 dochádzalo až 344 obyvateľov, t.j. 80%. Centrom zamestnanosti v blízkosti obce je okresné mesto Námestovo, centrom služieb v oblasti cestovného ruchu je aj neďaleká Oravská Lesná. Žilinský samosprávny kraj z hľadiska tvorby hrubého domáceho produktu (HDP) patrí medzi stredne výkonné slovenské regióny. V r. 2011 podiel Žilinského kraja na HDP Slovenskej republiky (68 974 mil. EUR) činil 11,03%, čo bolo 7 605 mil. EUR v bežných cenách.

Obr. 13: Podiel krajov SR na tvorbe HDP v % v r. 2011

Zdroj: ŠÚ SR

Žilinský kraj vykazuje vyššiu dominanciu priemyslu a stavebníctva než je celoslovenský priemer. Taktiež v prípade obce Krušetnica najviac ekonomicky aktívnych obyvateľov si ako odvetvie svojej ekonomickej činnosti uviedlo Výstavbu budov (19), Inžinierske stavby (10) a Špecializované stavebné práce (67). Silnejšie zastúpenie majú tiež odvetvia Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení (19), Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov (16), Výroba elektrických zariadení (18) a Výroba strojov a zariadení i. n. (22). Naopak v oblasti sektorov služieb s výnimkou služieb v oblasti informácií a komunikácie sa podiel Žilinského samosprávneho kraja na tvorbe hrubej pridanej hodnoty (HPH) zväčša pohybuje pod celoslovenským priemerom. Na základe uvedených faktov možno Žilinský kraj považovať najmä za priemyselný kraj s rozvinutým stavebníctvom, čo dokazuje aj štruktúra zamestnanosti v obci Krušetnica. V sektore informácií a komunikácie zastáva Žilinský kraj tretiu pozíciu po Bratislavskom kraji a Košickom kraji, pričom podiel tohto sektora na tvorbe regionálnej HPH síce nepatrí medzi dominantné, vykazuje však rastúci trend.

V okrese Námestovo bolo v r. 2013 evidovaných 744 podnikov, čo bol iba 4,3% podiel na počte všetkých podnikov v Žilinskom kraji. V prepočte na tisíc obyvateľov vychádza v tomto okrese 12,3 podnikov, čo je polovičná hodnota voči priemeru Žilinského kraja na úrovni 25,4 podnikov na tisíc obyvateľov. 685 z nich (92,1%) má 1 - 19 zamestnancov, 1 podnik patrí do veľkostnej kategórie 500 - 999 zamestnancov.

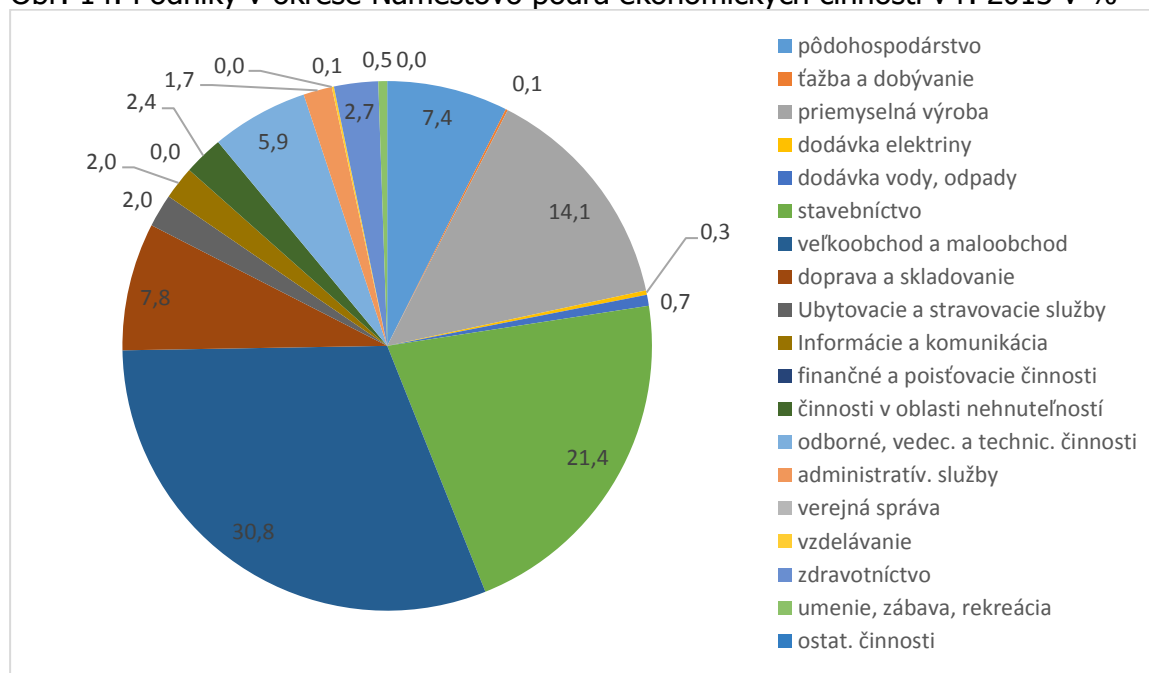
Tab. 5: Najvýznamnejšie podniky v okrese z hľadiska počtu zamestnancov v r. 2013

Názov	Počet zamest. - interval	Činnosť
ZTS Strojárne, s.r.o.	500-999	Výroba strojov pre poľnohospodárstvo a lesníctvo
Johnson Controls Lučenec, s.r.o. – závod Námestovo	250 - 499	Výroba nástrojov a zariadení na meranie, testovanie a navigovanie
COOP Jednota Námestovo, spotrebné družstvo	250-499	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom
MBM-STAV, s.r.o.	200-249	Výstavba obytných budov
STREŠNÉ CENTRUM s.r.o.	150-199	Pokrývačské práce
AVEX electronics, s.r.o.	100-149	Výroba elektrických svietidiel
Strojárne, s.r.o.	100-149	Výroba ručného náradia na mechanický pohon
CRT - ELECTRONIC, spol. s r.o. Or.Lesná	100-149	Výroba elektronických komponentov
A P I A G R A, klimatizácia a vetranie, spol. s r.o.	50-99	Výroba chladiacich a ventilačných zariadení iných ako pre domácnosti
COLORSPOL, spol. s r.o.	50-99	Maľovanie a zasklievanie

Zdroj: ŠÚ SR/registeruz.sk /vlastné zistenia

Medzi ďalšími významnými zamestnávateľmi v okrese, ktorí nemajú charakter podniku, je Gymnázium A. Bernoláka (50 - 99), Spojená škola internátna (50 - 99), či Stredná odborná škola technická (50 - 99).

Obr. 14: Podniky v okrese Námestovo podľa ekonomických činností v r. 2013 v %

Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska výšky splatnej dane boli za rok 2013 piatimi najvýznamnejšími podnikmi v okrese Námestovo ZTS Strojárne, s.r.o. (497 940 Eur), MATERASSO Slovakia, s.r.o. (316 798 Eur), COOP jednota Námestovo, spotrebné družstvo (106 174 Eur), COLORSPOL, spol. s r.o. (74 792 Eur) a VLČÁK, s.r.o. (54 347 Eur).

Voči priemeru Žilinského kraja má medzi podnikmi v okrese Námestovo z hľadiska ich počtov značne vyšší percentuálny podiel stavebníctvo a doprava a skladovanie. Vyšší podiel vykázalo tiež pôdohospodárstvo a priemyselná výroba. Naopak podiel odborných, vedeckých a technických činností, veľkoobchodu a maloobchodu, a tiež ubytovacích a stravovacích služieb a odvetvia informácií a komunikácie je v okrese Námestovo nižší. V r. 2015 bolo evidovaných v Obchodnom registri Slovenskej republiky desať právnických osôb založených za účelom podnikania so sídlom v obci Krušetnica. Z nich deväť malo formu spoločnosti s ručením obmedzeným a jedna formu obecného podniku, ktorý sa obec rozhodla zrušiť ku dňu 31. 12. 2015. V Živnostenskom registri Slovenskej republiky bolo evidovaných desať živnostníkov s prevádzkarňou na území obce Krušetnica.

1.1.3.3 Nezamestnanosť

Hoci na začiatku desaťročia 2007 – 2016 bola evidovaná nezamestnanosť v Námestove mierne vyššia než priemer Žilinského kraja, na konci v sledovanej dekády je tomu už naopak, keďže v r. 2016 prvýkrát za celé desaťročie bola miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Námestovo nižšia než priemer Žilinského kraja. Z vývoja nezamestnanosti počas hospodárskej krízy v rokoch 2009 – 2013 však je zrejmé, že stabilita pracovných miest obyvateľov okresu Námestovo je labilná a značne závislá od vývoja ekonomiky.

Tab. 6: Miera evidovanej nezamestnanosti v Žilinskom kraji a okrese Námestovo v r. 2007 - 2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Žilinský kraj	5,6	6,2	10,9	10,9	11,9	12,8	12,5	10,91	8,86	6,92
Okres Námestovo	6,9	7,4	13,4	13,6	15,4	16,8	14,71	12,53	9,34	6,39

Zdroj: ŠÚ SR

1.1.4 Infraštruktúra a občianska vybavenosť

1.1.4.1 Dopravná infraštruktúra a dopravná dostupnosť

Cestná doprava

Okresom Námestovo neprechádza dopravný koridor siete TEN – T.

Hustota cestnej siete v r. 2013 je 2,789 km/tis. obyvateľov, čo je mierne podpriemerná hodnota voči celokrajskému priemeru na úrovni 2,94 km/tis. obyvateľov.

Tab. 7: Cestná infraštruktúra v okrese Námestovo

Cesty "E" pre medzinárodnú premávku	0	km
Trasy "TEM"	0	km
Diaľnice	0	km
Diaľničné privádzače	0	km
Rýchlostné cesty	0	km
Privádzače rýchlostných ciest	0	km
Cesty I. triedy	38,961	km
Cesty II. triedy	33,947	km
Cesty III. triedy	93,33	km
Hustota cestnej siete:	0,241	km/km ²
	2,789	km/tis.obyvateľov

Zdroj: SSC

Nízka hustota cestnej siete sa logicky premieta v jej vyššej zaťažnosti a vyššej potrebe investícií na zabezpečenie jej požadovaného stavu. Kľúčovou dopravnou tepnou z hľadiska cestnej infraštruktúry na území obce Krušetnica je cesta druhej triedy č. II/520. Cesta II/520 sa napája na základnú sieť TEN-T sieť v Krásne nad Kysucou. Tvorí priame napojenie zo západnej strany na TEN - T – Balticko – Jadranský koridor a z východnej strany sa napája na TEN-T súhrnnú sieť (R3). Cesta tiež v prepojení na cestu III/2270 v obci Zákamenné a Novot' zabezpečuje priame prepojenie na Poľsko.

Na viacerých úsekoch je potrebné zabezpečiť rekonštrukciu a modernizáciu tejto cesty z dôvodu zlepšenia jej stavebno-technického stavu, aby sa docielili také vlastnosti vozovky, ktoré zabezpečia bezpečnú a plynulú premávku. Existujúce zvodidlá sú v nevyhovujúcom technickom stave a neplnia dostatočne svoju funkciu bezpečnostných zariadení.

Autobusová doprava

Verejnú osobnú dopravu možno vnímať z hľadiska spádových oblastí - centier, čiže kam cestujúci z okolitých obcí prevažne cestujú. Úsek cesty II/520 spája obce Oravská Lesná, Novot', Zákamenné, Krušetnica, Breza a Lokca z okresným mestom Námestovo, ktoré je zároveň ich spádovým centrom. Uvedené územie ŽSK je obsluhované prímestskou verejnou autobusovou dopravou prevádzkovanou vo verejnom záujme a 3 autobusovými linkami prevádzkovanými na komerčnom základe.

Tab. 8: Prehľad údajov prímestských autobusových liniek vo verejnom záujme obsluhujúcich úsek cesty II/520, ktorá spája obce Oravská Lesná, Novot', Zákamenné, Krušetnica, Breza a Lokca z okresným mestom Námestovo:

P. č.	Číslo linky	Rok 2015 (od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015)	Počet spojov	Počet ubehnutých km	Počet prepravených cestujúcich
1.	503404	2 217	95 306	55 936	
2.	507402	836	72 216	46 983	
3.	507403	7 779	173 192	185 576	
4.	507414	19 136	364	377 556	

Spolu	29	341 078	666 051
	968		

Zdroj: Žilinský samosprávny kraj

Priemerný počet spojov prímestskej autobusovej dopravy vo verejnom záujme realizovanej na ceste II/520 je 82 spojov/deň a priemerný počet prepravených cestujúcich je 1 825 osôb/deň.

Železničná doprava

Obcou Krušetnica v súčasnosti nevedie žiadna železničná trať. Obyvatelia obce cestujúci na dlhšie vzdialenosti, môžu na železničnú prepravu využiť zástavky osobných vlakov v Dolnom Kubíne, Oravskom Podzámku, prípadne v Krásne nad Kysucou. V prípade rýchlíkov sú najbližšími stanicami Kral'ovany a Čadca.

Letecká doprava

Medzinárodná letecká doprava osôb je v rámci žilinsko – martinského ťažiska osídlenia prvej úrovne možná z Letiska Žilina. Na rozdiel od Letiska Žilina nie je Letisko Martin – Tomčany medzinárodným letiskom, ako jediné v Žilinskom kraji má však štatút civilného letiska. Letisko je záložným letiskom v núdzových prípadoch všeobecného letectva. Významnejšími medzinárodnými letiskami v okolí sú letiská Bratislava, Krakov a Poprad.

1.1.4.2 Technická infraštruktúra a prístup na inžinierske siete

Vodovod a kanalizácia

Podiel obyvateľov okresu Námestovo pripojených na verejnú kanalizáciu v r. 2011 bol 30,1%, čo bolo najmenej zo všetkých okresov Žilinského kraja, kde bolo v tom istom čase pripojených na verejnú kanalizáciu 68,1% obyvateľov. Zlepšenie situácie v dĺžke stokových sietí a kvalite čistenia odpadových vôd, umožnil aj projekt „Zásobovanie vodou a kanalizácia oravského regiónu, etapa 2, **realizovaný v r. 2013 – 2015. Obec Krušetnica je odkanalizovaná čiastočne formou pripojenia sa časti domácností na hlavný kanalizačný zberač vedúci obcou od Zákamenného na Brezu. Úplné odkanalizovanie všetkých domácností v obci Krušetnica dosiaľ zrealizované nie je, podmienené je uskutočnením ďalších etáp.** Obec má v súčasnosti vybudovaný vodovod, ktorý je vo vlastníctve obce asi na 90%.

Energetika

Obec má VN rozvod riešený ako vzdušná sieť. Napojenie trafostaníc je z jestvujúcej 22 kV linky. Obec v súčasnosti nie je plynofikovaná. Je projektovaný VTL plynovod vedený zo smeru Tvrdošín – Námestovo s navrhovaným riešením VTL plynovodom od RS Lokca vedeným k obci Krušetnica s vybudovaním regulačnej stanice, ktorá bude zásobovať obce Krušetnica, Breza, Lomná, Zákamenné, Novot' a Oravská Lesná. Termín realizácie plynifikácie obce však nie je stanovený.

Telekomunikačné služby

V obci je vybudovaná miestna telefónna sieť, hoci občania stále viac využívajú služby rôznych mobilných operátorov. Na základe údajov zo sčítania obyvateľov, domov a bytov z r. 2011, kým pripojením na pevnú telefónnu linku disponovalo v okrese Námestovo 33,2% domácností, mobilným telefónom disponovalo až 83,8% domácností.

Pre účely komunikácie je stále viac využívaný aj internet, ktorého signál je tiež dostupný v celej obci. V r. 2011 bolo vybavených osobným počítačom 58% domácností v okrese Námestovo, pričom až 56,5% z nich bolo aj pripojených na internet.

Pobočka Slovenskej pošty je prevádzkovaná v budove obecného úradu.

Obec má vybudovaný obecný rozhlas, ktorý je po rekonštrukcii.

Odpadové hospodárstvo

Obec zabezpečuje separáciu, zber a odvoz separovaného odpadu cez Združenie Biela Orava, ktorého je členom, a to do zberného dvora Združenia Biela Orava v Breze. Komunálny odpad je vyvázaný na skládku do Zubrohlavy cez Technické služby mesta Námestovo. Zber, odvoz a likvidáciu nebezpečného odpadu zabezpečuje obec cez firmu Peter Bolek – EKORAY, Námestovo.

Tab. 9: Údaje o odpade z obce Krušetnica za r. 2015

Druh odpadu	Množstvo v t
Kompozitné obaly	0,86
Papier a lepenka	1,14
Sklo	16,45
Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	0,59
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21 a 20 01 23, obsahujúce nebezpečné časti	1,18
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvedené v 20 01 21, 20 01 23 a 20 01 35	2,50
Plasty	9,99
Zmesový komunálny odpad	117,76
Objemný odpad	15,93

Zdroj: Ročný výkaz o odpade

1.1.4.3 Občianska vybavenosť

Školská infraštruktúra a vzdelávanie

Základná škola s materskou školou Krušetnica 83 bola postavená v roku 1971. V roku 2005 objekt prešiel kompletnou rekonštrukciou. Dostavbu kmeňových tried a telocvične dokončila obec v r. 2011. V r. 2015 došlo k rekonštrukcii a modernizácii vykurovacej technológie spojenej so zmenou palivovej základne z pevného paliva na biomasu.

9 – triednu základnú školu navštevuje 182 žiakov. Mimo Krušetnice do jej školského obvodu patrí aj obec Lomná. Vyučovanie je zabezpečované 18 kvalifikovanými pedagógmi. Škola sa zameriava na výučbu anglického i nemeckého jazyka. Škola je vybavená dvomi

učebňami na vyučovanie informačných a komunikačných technológií. Modernou didaktickou technikou sú vybavené aj iné odborné učebne. Pri budove základnej školy je zriadený **školský klub detí**. V areáli školy je vytvorené dopravné ihrisko. Škola nemá vybudovanú vlastnú kuchyňu a jedáleň, preto sa žiaci stravujú v budove obecného úradu, kde je zriadená vývarovňa spolu s jedálňou, ktoré prešli modernizáciou.

Materská škola je umiestnená v prízemnej, obdĺžnikovej budove zastrešenej kombináciou sedlovej a valbovej strechy. V školskom roku 2016/2017 naďalej zostáva jednotriednou materskou školou, pričom ju navštevuje 24 detí, z toho 10 predškolákov. Dopyt po umiestnení detí v materskej škole však každoročne narastá, na čo obec zareagovala prípravou projektovej dokumentácie na rozšírenie kapacít materskej školy a predložením žiadosti o nenávratný finančný príspevok z Integrovaného regionálneho operačného programu. Projekt prestavby predpokladá kapacitu materskej školy pre 40 detí v trojtriednej prevádzke pre malé a veľké deti s vlastnou šatňou a hygienickým zariadením pre každú triedu a dvojsmennou jedálňou. Prestavba v sebe zahŕňa realizáciu novej dvojpodlažnej budovy na pôvodných základových konštrukciách. Prístavba bude jednopodlažná a v prípade schválenia žiadosti sa bude realizovať z južnej časti dvojpodlažného objektu.

Sociálna infraštruktúra a sociálna starostlivosť

Obec nevlastní vlastné zariadenie sociálnej starostlivosti a žiadne zariadenie zamerané na túto oblasť v obci nemá ani sídlo. Pre účely opatrovateľskej služby a odľahčovacej služby vykonávanej prostredníctvom opatrovateľov, s ktorými obec uzatvára pracovnoprávny vzťah, má obec prijaté príslušné všeobecne záväzné nariadenie. **OPbec** tiež ponúka možnosť podávania stravy dôchodcom a nevládnym osobám.

Obyvateľom obce Krušetnica sú tiež k dispozícii zariadenia a služby sociálnej starostlivosti v okrese Námestovo v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja. Reprezentujú ich dva domovy sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Zákamennom (s organizačnými zložkami v Zubrohlave a Oravskej Lesnej) a Novoti. Zo sociálnych služieb poskytovaných obcami v okrese možno ešte uviesť zariadenie pre seniorov, nocľaháreň a denné centrum. Mimo Námestova sa sociálne služby poskytujú miestnou samosprávou v Hruštíne. Inde robia samosprávy iba opatrovateľskú službu. Neverejní poskytovatelia v tomto okrese zabezpečujú mimo opatrovateľskej služby zariadenie núdzového bývania (Rabča), denný stacionár a nocľaháreň (Rabča), resocializačné stredisko (Bobrov).

Tab. 10: Pobytové a ambulantné sociálne služby v okrese Námestovo

Druh sociálnej služby	Počet poskytovateľov sociálnej služby	Počet zariadení sociálnych služieb	Kapacita zariadení
Domov sociálnych služieb CPF	2	4	115
Domov sociálnych služieb TPF	2	3	109
Domov sociálnych služieb AF			
Špecializované zariadenie CPF			
Špecializované zariadenie AF			
Zariadenie pre seniorov CPF	2	2	27

Zariadenie pre seniorov TPF	1	1	62
Zariadenie podporovaného bývania			
Zariadenie núdzového bývania	1	1	10
Domov na pol ceste			
Útulok			
Krízové stredisko			
Resocializačné stredisko	1	1	14
Nočľaháreň	2	2	22
Denný stacionár	1	1	12
Zariadenie opatrovateľskej služby			
SPOLU	12	15	371

Zdroj: ŽSK

Zdravotnícka infraštruktúra

V obci Krušetnica nie je zriadené zdravotné stredisko, obyvatelia obce teda využívajú infraštruktúru zdravotnej starostlivosti v okrese Námestovo (najmä zdravotné stredisko v Lokci a v **Zákammenom**) so spádovými ambulanciami stomatólogov, gynekológov, pediatrov a všeobecných lekárov.

Zariadenie ústavnej zdravotnej starostlivosti sa v okrese Námestovo nenachádza. Na základe údajov z eVÚC ostatnú sieť zdravotníckych zariadení reprezentuje v okrese 114 zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti (z toho 62 ambulancií prvého kontaktu), 3 lekárske služby prvej pomoci, 17 lekární a výdajní zdravotných pomôcok a 2 agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti.

Tab. 11: Počet ambulancií prvého kontaktu v okrese Námestovo

ambulancia	všeobecného lekára pre dospelých	všeobecného lekára pre deti a dorast	gynekologická	stomatologická	SPOLU
okres Námestovo	18	14	9	21	62

Zdroj: ŽSK

Kultúrna infraštruktúra a kultúrny, športový a spoločenský život v obci

V obci sa nachádza kultúrny dom postavený v r. 1982 s kapacitou sály približne 250 miest. Spolu s obecným úradom sa nachádzajú v jednom komplexe budovy. V priestoroch obecného úradu sa nachádza aj obecná knižnica. Jej knižný fond obec pravidelne rozširuje. V obci aktívne pôsobia Telovýchovná jednota Tatran Krušetnica (futbalový a stolnotenisový oddiel), bývalí urbarialisti obce Krušetnica a Združenie súkromných vlastníkov lesa. Dobrovoľný hasičský zbor bol založený v r. 1925.

V r. 2016 bolo v obci otvorené prvé múzeum. Ide o súkromné múzeum zamerané na prezentáciu kávy, jej prípravy a tradícií s ňou spojených. Na vnútorných stenách domu sú nalepené viac ako 4 milióny kusov kávových zŕn, ktoré vytvárajú mozaiku s plochou 107 metrov štvorcových.

Z významných osobností obce možno spomenúť historika a pedagóga Dr. Pavla Floreka (1895 – 1963), či historika, pedagóga a publicistu Pavla Granatiera (1894 – 1954).

V registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok Pamiatkového úradu SR sa nachádza 9 pamiatkovo chránených objektov, pričom ide o pamiatky sakrálneho charakteru. Najvýznamnejšou z nich je barokový r.k. kostol Sv. Michala z r. 1811 – 1823. Staviteľom tejto jednodňovej stavby bol Ignác Zubrický. Spomenúť treba tiež mariánsky stĺp so súsoším korunovania Panny Márie z r. 1865 - 1868, z dielne Belopotockých, kamenný pilier so sochou Sv. Jána Nepomuckého a reliéfom Panny Márie pri kostole z r. 1865, či kríž pri ceste na Brezu. Všetky nehnuteľné kultúrne pamiatky sú v dobrom alebo vo vyhovujúcom stave.

V obci sa nachádza futbalové ihrisko, pričom v obci pôsobí mužstvo dospelých a tiež družstvá detí. Od r. 2007 je v priestoroch bývalej pošty prístupná stolnotenisová herňa. Pod TJ TATRAN Krušetnica tiež pôsobí volejbalové družstvo, využívajúce priestory školskej telocvične a miestny oddiel klubu slovenských turistov.

Cestovný ruch

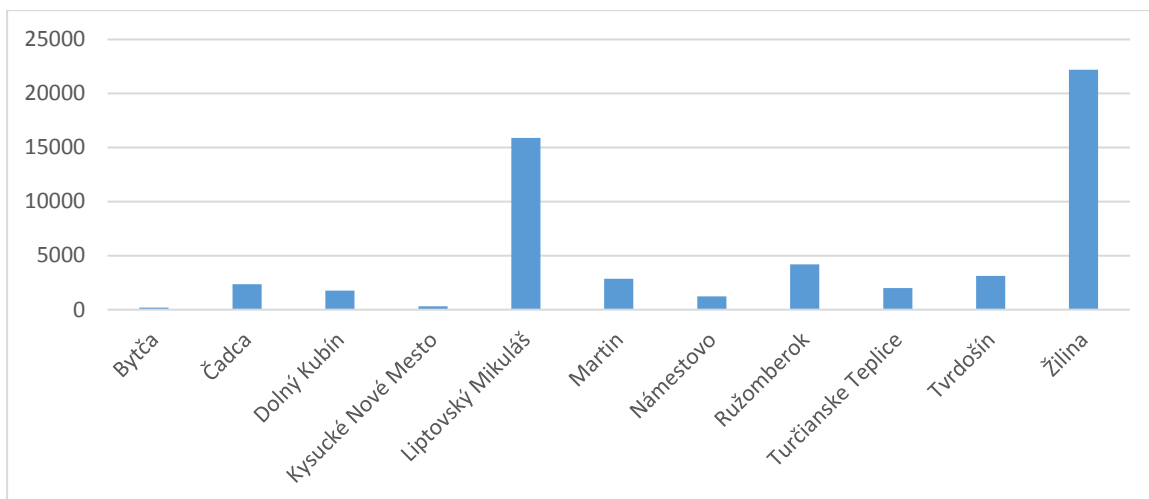
Okres Námestovo patrí medzi najmenej navštevované okresy Žilinského kraja. V r. 2015 sa v ubytovacích zariadeniach okresu nachádzalo 1 233 lôžok (3% v rámci ŽSK), preočovalo tu 13 664 hostí (1,6% v rámci ŽSK), ktorí tu strávili celkom 37 135 nocí (1,5% v rámci ŽSK). Obec Krušetnica však aj vďaka novým investíciám do infraštruktúry cestovného ruchu patrí medzi atraktívnejšie lokality tohto okresu.

Obcou vedie červeno značená Oravská cyklomagistrála začínajúca sa v sedle Demänová (930 m. n. m.) v katastri obce Oravská Lesná. Trasa vedie okolo Oravskej priehrady do Trstenej a ďalej do Oravíc a Zuberca až po Huty, kde opúšťa Oravu a vstupuje do Liptova. Obec spája s obcami Vasil'ov a Breza tiež 42km dlhý agroturistický náučný chodník, ktorý vytvoril Klub mladých podnikateľov v agroturistike (KMPAT) so sídlom v Krušetnici.

V minulosti viedla obcou úzkorozchodná lesná železnica z Oravskej Lesnej. Obec Krušetnica sa zapojila spolu s okolitými obcami do prípravy vybudovania cyklotrasy v línii bývalej trate, resp. v jej bezprostrednej blízkosti.

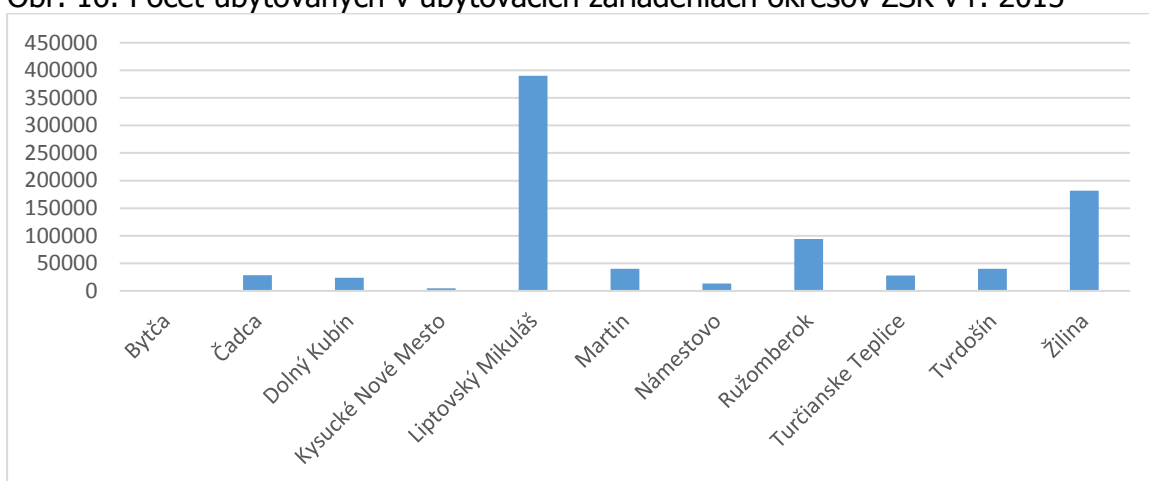
V obci sa nachádza lyžiarske stredisko s lyžiarskym vlekom dlhým 720m, ku ktorému pribudla od sezóny 2014/2015 4-sedačková lanovka s prepravnou kapacitou 2184 os/h. v stredisku sa nachádza tiež penzión s reštauráciou, úschovňou, požičovňou lyží, wifi internetom a bowlingom. Súčasťou penziónu je plavecký bazén s rozmermi 11 x 4m a hĺbkou 1,5 m, vybavený modernou technológiou úpravy a filtrácie vody. V areáli sa tiež nachádza tenisový kurt. V prípade dobrých poveternostných podmienok stredisko otvára zimné klzisko.

Obr. 15: Počet lôžok v ubytovacích zariadeniach okresov ŽSK v r. 2015

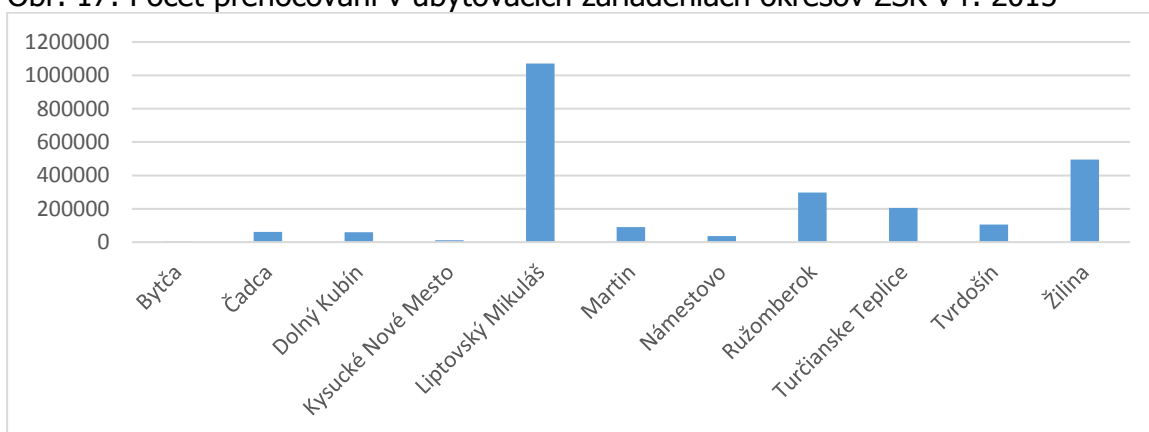
Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 16: Počet ubytovaných v ubytovacích zariadeniach okresov ŽSK v r. 2015

Zdroj: ŠÚ SR

Obr. 17: Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach okresov ŽSK v r. 2015

Zdroj: ŠÚ SR

1.2. SWOT analýza

Silné stránky

Prírodný potenciál a kvalita životného prostredia

Slabé stránky

Prírodný potenciál a kvalita životného prostredia

- Nestabilný geologický základ

- Vzácné prírodné lokality v Podbeskydskej vrchovine
- Vzácné prvky flóry aj fauny chránené v rámci CHKO Horná Orava
- Dostatočné bohatstvo vôd

Demografický potenciál

- Stabilný nárast počtu obyvateľov obce
- Vysoký prirodzený prírastok obyvateľstva
- Zastúpenie všetkých stupňov vzdelania u obyvateľov obce
- Zvyšujúca sa životná úroveň obyvateľov

Ekonomický potenciál a trh práce

- Klesajúca nezamestnanosť
- Pracovné príležitosti pre časť obyvateľov v lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve a službách priamo v obci
- Existencia významných priamych zahraničných investícií v okrese

Infraštruktúra a občianska vybavenosť

- Výhodná geografická poloha s dobrou dostupnosťou do Poľska
- Zabezpečená dostupnosť obce prímestskou autobusovou dopravou
- Obec pripojená na verejný vodovod a čiastočne odkanalizovaná
- Zabezpečený prístup na internet
- Vlastná základná škola a materská škola
- Zrealizované investície do vzdelávacej infraštruktúry
- Zrekonštruované verejné osvetlenie
- Spolupráca na separácii odpadu v rámci Združenia Biela Orava

- Potreba budovania environmentálneho povedomia vlastných obyvateľov (ovzdušie, divoké skládky, a pod.)
- Nedostatočný stupeň separácie a zhodnocovania odpadu
- Nezabezpečený odvod splaškových vôd do ČOV

Demografický potenciál

- Starnutie obyvateľstva a zvyšujúci sa podiel jeho poproduktívnej zložky na úkor produktívnej zložky
- Nižší stupeň vzdelania u starších ročníkov
- Nízka orientácia vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov na technické a odborné vzdelanie

Ekonomický potenciál a trh práce

- Vyššia vzdialenosť od významnejšieho centra podnikania a zamestnanosti
- Existencia pracovných miest v okrese príliš závislá od hospodárskeho cyklu
- Podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva obmedzené na živočíšnu produkciu
- Obmedzenia pre ekonomické využívanie lesov z dôvodu ochrany prírody, nevysporiadanosť pozemkov

Infraštruktúra a občianska vybavenosť

- Nedobudovaná nadradená cestná infraštruktúra zaradená do siete TEN – T v okrese a jeho okolí
- Neexistencia železničného spojenia v obci
- Väčšia vzdialenosť na významnú železničnú stanicu a frekventované medzinárodné letisko

Kultúra, šport, voľný čas a cestovný ruch

- Existencia vlastného športového klubu s viacerými oddielmi (futbal, stolný tenis, volejbal)
- Existencia športovej infraštruktúry (futbalové ihrisko, stolnotenisová sála, telocvičňa ZŠ, lyžiarsky svah + ľadová plocha)
- Existencia registrovaných nehnuteľných kultúrnych pamiatok v obci v dobrom stave
- Pravidelná organizácia viacerých kultúrnych, spoločenských a športových podujatí počas roka
- Múzeum kávy
- Cykloturistická a turistická infraštruktúra v obci a jej bezprostrednom okolí
- Obcou vedie Oravská cyklomagistrála
- Moderné lyžiarske stredisko
- Blízkosť Námestova a Oravskej priehrady

Príležitosti

Prírodný potenciál a kvalita životného prostredia

- Pripojenie obce na regionálnu kanalizačnú sústavu
- Zvýšenie objemu separovaného odpadu
- Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce
- Skúsenosť s využitím obnoviteľných zdrojov energie a potenciál pre ďalšie navýšenie ich podielu na energetickej spotrebe

Demografický potenciál

- Potreba investícií do obnovy krytu vozovky a výmeny zvodidiel cesty II. triedy zabezpečujúcej dopravnú dostupnosť do obce
- Obec čiastočne odkanalizovaná, neplynofikovaná
- Chýbajúca infraštruktúra zdravotníctva a sociálnej starostlivosti
- Nedostatočné priestorové kapacity pre predškolskú výchovu a vzdelávanie

Kultúra, šport, voľný čas a cestovný ruch

- Potreba dobudovania a modernizácie športovej infraštruktúry (futbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko),
- Potreba dobudovania infraštruktúry cyklotrás v spolupráci s okolitými obcami
- Vysoký podiel dochádzajúceho obyvateľstva limitujúci jeho čas pre kultúrne vyžitie, šport a voľnočasové aktivity v obci

Ohrozenia

Prírodný potenciál a kvalita životného prostredia

- Nedostatočný rozvoj environmentálnej infraštruktúry a služieb znehodnocujúci kvalitu života v obci
- Nedostatočná ochrana prírody v CHKO Horná Orava
- Dopady klimatických zmien v podobe pretrvávajúceho sucha, resp. živelných pohrôm
- Narastajúce znečisťovanie ovzdušia malými zdrojmi znečistenia (domácnosťami)

- Existencia vlastnej materskej školy ako nástroja pre zosúladenie rodinného a pracovného života
- Existencia projektu na zvýšenie kapacít materskej školy
- Možnosť ďalšieho rastu populácie v obci formou pozitívneho prirodzeného prírastku

Ekonomický potenciál a trh práce

- Nárast vlastníctva osobných automobilov, počítačov a prístupu na internet, zvyšujúci možnosť pre obyvateľov obce využívať trh práce v širšom a okolí
- Rapídny nárast návštevníkov SR a Žilinského kraja vrátane okresu Námestovo v súčasnosti
- Využitie potenciálu obce pre rozvoj podnikania a zamestnanosti v cestovnom ruchu
- Príprava výstavby ďalších úsekov R3 v regióne Oravy približujúcich obyvateľov obce k infraštruktúre TEN - T

Infraštruktúra a občianska vybavenosť

- Znižovanie energetickej náročnosti verejnej infraštruktúry s využitím obnoviteľných zdrojov energie
- Príprava projektov ŽSK na zvýšenie kvality dopravnej infraštruktúry v obci
- Znižovanie energetickej náročnosti domov a podnikateľských objektov s využitím obnoviteľných zdrojov energie
- Modernizácia infraštruktúry s využitím dostupných zdrojov EÚ v programovom období 2014 – 2020
- Dobudovanie nadradenej cestnej infraštruktúry v regióne

- Nízky nárast podielu separovaného odpadu

Demografický potenciál

- Pokračujúci nárast indexu ekonomického zaťaženia obyvateľstva súvisiaci s jeho starnutím
- Pretrvávajúca nedostatočná orientácia vysokoškolákov na technické a odborné vzdelanie

Ekonomický potenciál a trh práce

- Zníženie frekvencie prímestskej autobusovej dopravy z dôvodu nárastu strát za výkony vo verejnom záujme
- Pretrvávajúca vysoká závislosť obyvateľov obce na pracovných miestach a podnikateľských príležitostiach mimo územia obce
- Spomalenie tempa budovania, resp. prerušenie výstavby nadradenej cestnej infraštruktúry ako podmienky pre ďalší rozvoj podnikania a zamestnanosti

Infraštruktúra a občianska vybavenosť

- Narastanie investičného dlhu na verejnej infraštruktúre v obci z dôvodu nedostatočného finančného zabezpečenia
- Nedostatok zdrojov na majetkové vysporiadanie a investičnú prípravu stavieb
- Negatívne vplyvy živelných pohrôm ako následkov klimatických zmien na stav infraštruktúry v obci
- Narastajúce výdavky obce, domácností a podnikateľov na energie
- Pokračujúce znižovanie kvality cesty II. triedy z dôvodu nárastu dopravných intenzít

Kultúra, šport, voľný čas a cestovný ruch

- Zintenzívnenie využívania obecnej kultúrnej infraštruktúry aj obyvateľmi širšieho okolia ako dodatočný zdroj príjmov pre jej údržbu a obnovu
- Ďalší rozvoj atraktivity obce ako destinácie cestovného ruchu
- Zintenzívnenie prepojenia služieb v cestovnom ruchu v **spoluoráči** so susednými obcami (spoločná výstavba cyklotrasy)
- Využitie potenciálu zaniknutej **úzkorozhodnej** železničky v cestovnom ruchu
- Dobudovanie a modernizácia infraštruktúry kultúry, športu a voľného času

- Nedobudovanie chýbajúcej infraštruktúry a služieb v obci

Kultúra, šport, voľný čas a cestovný ruch

- Nedostatočné využitie potenciálu obce ako destinácie cestovného ruchu (osobnosti, pamiatky, lyžiarske stredisko, príroda, atď.)
- Postupný úpadok udržiavania tradícií z dôvodu nárastu intenzity prepojenia obce na ekonomický aj spoločenský život v centrách zamestnanosti a podnikania
- Internetizácia a sociálne siete ako náhrada za stretávanie sa obyvateľov vedúce k strate identity s obcou a potreby socializovať sa

1.3 Kľúčové disparity a faktory rozvoja

Vychádzajúc zo zrealizovanej analýzy a po identifikovaní silných a slabých stránok, ako aj príležitostí a ohrození pre ďalší vývoj v obci Krušetnica je možné identifikovať

Kľúčové disparity

- Znižujúca sa kvalita dopravnej dostupnosti z dôvodu zvyšujúcej sa dopravnej zaťažnosti cestnej infraštruktúry, ekonomiky prímestskej autobusovej dopravy, neexistencie železničného spojenia a zlej dostupnosti na nadradenú sieť TEN – T;
- Nedobudovaná environmentálna infraštruktúra a nízke využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- Pretrvávajúci investičný dlh vo verejnej infraštruktúre;
- Nedobudovaná infraštruktúra pre šport, voľný čas a cestovný ruch;
- Nedostatočné využívanie kultúrneho a historického potenciálu pre nárast atraktivity obce a rozvoj cestovného ruchu v nej;
- Nedoriešené vzťahy medzi vlastníkami lesov, ochranou prírody, lesnými hospodármi a poskytovateľmi služieb v cestovnom ruchu;
- Starnutie obyvateľstva obce;
- Vysoká závislosť obyvateľov na trhu práce mimo obce a mimo okresu;
- Strata potreby socializácie a súvisiaci zánik identity nových generácií s vlastnou obcou.

Faktory rozvoja

- Skvalitniť environmentálne správanie aj formou dobudovania chýbajúcej environmentálnej infraštruktúry, odstraňovania nelegálnych skládok a zvyšovania separácie odpadu, znižovania energetickej náročnosti objektov a využívania obnoviteľných zdrojov energie;
- Modernizovať dopravnú infraštruktúru v obci a realizovať opatrenia na udržanie atraktivity prímestskej autobusovej dopravy;
- Zvýšiť atraktivitu obce pre mladé rodiny vrátane modernizácie a zvýšenia kapacít materskej školy, vytvárania podmienok pre rozvoj bývania a zamestnanosti v obci a jej bezprostrednom okolí;
- Podporovať pozitívny vzťah mládeže k vede a technike, a to aj formou modernizácie učební odborných predmetov na základnej škole;
- Zvýšiť atraktivitu obce ako destinácie cestovného ruchu vrátane zintenzívnenia vzťahov so strediskom SKI Krušetnica a jeho pretvorením na celoročné centrum cestovného ruchu, a tým podporovať podnikateľské príležitosti a tvorbu pracovných miest priamo v obci a jej najbližšom okolí;
- Realizovať čo najširšie spektrum kultúrnych, športových a spoločenských podujatí so zapojením vlastných obyvateľov obce s dôrazom na mládež a budovanie jej identity a spolupatričnosti s obcou a jej obyvateľmi.

OBEC KRUŠETNICA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krušetnica pre roky 2017 – 2022

II. Strategická časť

2.1 Vízia

Obec Krušetnica je obcou využívajúcou svoju polohu a vybavenosť, prírodné a kultúrne bohatstvo, ako aj ľudský kapitál pre posilňovanie vlastnej identity a sebestačnosti v záujme trvalo udržateľného rastu kvality života svojich obyvateľov.

2.2 Strategické ciele

Strategický cieľ 1: Modernizácia infraštruktúry obce v zmysle znižovania nárokov na jej údržbu a obnovu a znižovania negatívnych dopadov na životné prostredie

Strategický cieľ 2: Vytváranie podmienok pre zvyšovanie atraktivity bývania v obci

Strategický cieľ 3: Podpora rozvoja kultúry, športu a cestovného ruchu, ako aj tradičných foriem ekonomiky vidieka, a tým vytvárať zázemie pre rozvoj podnikania a zamestnanosti

OBEC KRUŠETNICA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krušetnica pre roky 2017 – 2022

III. Programová časť

Strategický cieľ 1: Modernizácia infraštruktúry obce v zmysle znižovania nárokov na jej údržbu a obnovu a znižovania negatívnych dopadov na životné prostredie

Opatrenia na napĺňanie strategického cieľa 1:

- 1.1 Presadzovať opatrenia na zvýšenie dostupnosti obyvateľov do centra okresu (opravy cesty II. triedy, rozvoj prímestskej dopravy a pod.)
- 1.2 Zabezpečovať údržbu a postupnú obnovu a rozvoj miestnych komunikácií a inžinierskych sietí
- 1.3 Znižovať energetickú náročnosť obecnej infraštruktúry a zvyšovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie
- 1.4 Aktívne pristupovať k odstraňovaniu negatívnych dopadov na životné prostredie a znižovaniu dopadov klimatických zmien (likvidácia čiernych skládok, postupné zabezpečenie úplného odkanalizovania obce, zvyšovanie separácie odpadu, čistenie koryta potoka a pod.)

Strategický cieľ 2: Vytváranie podmienok pre zvyšovanie atraktivity bývania v obci

Opatrenia na napĺňanie strategického cieľa 2:

- 2.1 Vytvárať podmienky pre rozvoj individuálnej bytovej výstavby v obci

- 2.2 Prispôbiť kapacity materskej školy dopytu a zabezpečiť spektrum služieb umožňujúcich zosúladiť rodinného a pracovného života
- 2.3 Pokračovať v modernizácii vzdelávania na základnej škole (technické predmety, jazykové vzdelávanie, environmentálne vzdelávanie, a pod.)
- 2.4 Podporovať skvalitňovanie dostupnosti obyvateľov k občianskej, sociálnej a zdravotnej vybavenosti a službám

Strategický cieľ 3: Podpora rozvoja kultúry, športu a cestovného ruchu, ako aj tradičných foriem ekonomiky vidieka, a tým vytváranie zázemia pre rozvoj podnikania a zamestnanosti

Opatrenia na napĺňanie strategického cieľa 3:

- 3.1 Modernizovať infraštruktúru kultúry, športu a cestovného ruchu
- 3.2 Zvyšovať participáciu obce a subjektov v nej na zvyšovaní kvality služieb v cestovnom ruchu v spolupráci s kľúčovými aktérmi rozvoja cestovného ruchu
- 3.3 Podporovať rozvoj nových a inovovaných produktov cestovného ruchu vychádzajúcich z prírodného a kultúrno - historického potenciálu obce
- 3.4 Využívať polohu obce pre rozvoj cezhraničnej spolupráce
- 3.5 Podporovať rozvoj poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, ako aj ľudových remesiel a iných foriem obživy miestnych obyvateľov v prostredí obce
- 3.6 Realizovať široké spektrum kultúrnych, športových a spoločenských podujatí podporujúcich identitu a vzájomnú spolupatričnosť obyvateľov obce

Zoznam aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce

Strategický cieľ	Opatrenia	Aktivity	Súlad s PHSR ŽSK pre roky 2014 – 2020 (opatrenie)	
1. Modernizácia infraštruktúry obce v zmysle znižovania nárokov na jej údržbu a obnovu a znižovania negatívnych dopadov na životné prostredie	1.1	1.1.1 Aktívne vstupovanie do rokovaní s orgánmi štátu, regionálnou samosprávou, správcom ciest II. a III. triedy, poskytovateľom regionálnej dopravy ohľadom zvyšovania kvality dopravnej obsluhy obce	1.1.3 Odstránenie úzkych miest na cestách I.,II.,III. triedy zabezpečujúcich dostupnosť na sieť TEN-T 1.2.2 Implementácia integrovaného dopravného systému 1.2.3 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok, obrátisk, tvorba vyhradených jazdných pruhov a iných opatrení na preferenciu verejnej osobnej dopravy 1.2.4 Rekonštrukcia, modernizácia a výstavba infraštruktúry pre nemotorovú dopravu a zavádzanie prvkov na zvyšovanie bezpečnosti nemotorovej dopravy	
		1.1.2 Presadzovanie využívania zdrojov EÚ na rozvoj dopravnej obsluhy obce a jej dopravnej dostupnosti		
		1.2		1.2.1 Rekonštrukcia povrchu m. k.: MŠ - hlavná cesta, kostol - ZŠ, Obecný úrad - smer Jednota po most, IBV – Sihly, celková dĺžka: 2.390 m
				1.2.2 Vybudovanie chodníka - smer Krušetnica - Lomná, č. III/5270, celková dĺžka 1.200 m
				1.2.3 Zriadenie zastávky SAD pri MŠ
				1.2.4 Rekonštrukcia mosta pod Pčelov
	1.2.5 vybudovanie ciest po komasácii			
	1.3	1.3.1 Rekonštrukcia MŠ (prepojenie na aktivitu 2.2.1)	1.3.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov aj bytových domov 1.3.3 Zavádzanie opatrení na zvyšovanie kvality ovzdušia s osobitným dôrazom na tuhé emisie	
		1.3.2 Znižovanie energetickej náročnosti kultúrneho domu		
		1.3.3 Rekonštrukcia požiarnej zbrojnice		
	1.4	1.4.1 Podpora pokračovania v odkanalizovaní obce		
		1.4.2 Vyhľadávanie a vybudovanie nových prameňov pitnej vody		
1.4.3 Zvýšenie komína na ZŠ				
1.4.4 Aktivity pri separácii odpadu v rámci Združenia Biela Orava				

		1.4.5 Likvidácia čiernych skládok a pravidelná osвета v predchádzaní ich vzniku	
		1.4.6 Regulácia vodného toku Klinianky	
		1.4.7 Modernizácia protipožiarnej techniky DHZ	
		1.4.8 Podpora protipožiarnych opatrení v miestnych lesoch (vybudovanie lesnej cesty, skladu dreva a požiarnej nádrže)	1.3.4 Realizácia preventívnych opatrení na zníženie rizika povodní, požiarov a iných rizík
			1.4.1 Skvalitnenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a systému odvádzania a čistenia odpadových vôd
			1.4.2 Skvalitnenie systému zberu, separácie a zneškodňovania/zhodnocovania odpadu a odstraňovanie environmentálnych záťaží
			1.4.3 Realizovať opatrenia na zvyšovanie ochrany prírody s dôrazom na územia NATURA 2000
2. Vytváranie podmienok pre zvyšovanie atraktivity bývania v obci	2.1	2.1.1 Individuálna bytová výstavba Sihly (majetkovo – právne vysporiadanie, inžinierske siete, podpora výstavby)	4.1.2 Podpora rozvoja základných služieb na vidieku a obnovy dedín
	2.2	2.1.2 Podpora IBV v jestvujúcich prelukách	3.1.1 Zlepšenie podmienok pre zvýšenie hrubej zaškolenosti detí v materských školách vrátane detí z marginalizovanej rómskej komunity
		2.2.1 Zvýšenie kapacity MŠ a vybudovanie detského ihriska (prepojenie na aktivitu 1.3.1)	3.1.2 Zabezpečenie modernizácie vzdelávania na základných a stredných školách s dôrazom na odborné, technické, prírodovedné a jazykové vzdelanie a podnikateľské zručnosti
	2.3	2.3.1 Modernizácia vybavenia učební ZŠ	
		2.3.2 Výstavba budovy školskej jedálne	

	2.4	2.4.1 Úprava jestvujúcich a vybudovanie nových oddychových zón v obci 2.4.2 Rekonštrukcia oplotenia cintorína	4.1.2 Podpora rozvoja základných služieb na vidieku a obnovy dedín
3. Podpora rozvoja kultúry, športu a cestovného ruchu, ako aj tradičných foriem ekonomiky vidieka, a tým vytváranie zázemia pre rozvoj podnikania a zamestnanosti	3.1	3.1.1 Rekonštrukcia multifunkčného ihriska 3.1.2 Rekonštrukcia futbalového ihriska 3.1.3 Vybudovanie cyklotrasy 3.1.4 Vybudovanie malého amfiteátra pri lyžiarskom vleku 3.1.5 <u>Dovybavenie</u> športového ihriska - osvetlenie, úprava ihriska pre ľadovú plochu v zimnom období - mantinely	4.1.2 Podpora rozvoja základných služieb na vidieku a obnovy dedín 4.2.4 Budovanie a obnova turistických trás, cyklotrás a trás pre bežecké lyžovanie a modernizácia služieb pre ich užívateľov
	3.2	3.2.1 Podpora rozvoja reštauračných služieb, ubytovacích služieb a ďalších služieb pre CR	4.2.2 Podpora budovania celoročnej ponuky atraktívnych produktov cestovného ruchu vrátane zvyšovania kvality služieb a ľudských zdrojov
	3.3	3.3.1 Zvelaďovanie náučného chodníka v obci 3.3.2 Využívanie historického a geografického potenciálu obce a jej okolia pre rozvoj jej atraktívnosti (prírodné bohatstvo, sakrálny turizmus, zaniknutá úzkorozchodná železnica, múzeum kávy, a pod.)	4.2.2 Podpora budovania celoročnej ponuky atraktívnych produktov cestovného ruchu vrátane zvyšovania kvality služieb a ľudských zdrojov 4.2.5 Podpora rozvíjania kultúrno – poznávacieho cestovného ruchu vrátane digitalizácie a zvýšenia interaktívnosti expozícií a pamäťových a fondových inštitúcií 4.2.6 Udržiavať jedinečné čerty regiónov a využiť ich na tvorbu produktov cestovného ruchu

3.4	3.4.1 Spolupráca s partnermi v ČR a v PR na spoločných projektoch zameraných najmä na oblasť prírodného a kultúrneho dedičstva a jeho turistického potenciálu	4.3.1 Vytvárať siete a partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce
4.3.2 Rozvíjať cezhraničnú, interregionálnu a medzinárodnú spoluprácu regionálnych subjektov, aj v rámci EZÚS TRITIA a EZÚS TATRY
3.5	3.5.1 Podpora podnikania, najmä v oblasti služieb pre obyvateľstvo, remeselných služieb a drobnej výroby nezaťažujúcej ŽP
3.5.2 Podpora zamestnanosti v obci s dôrazom na zapojenie znevýhodnených skupín do aktívneho života komunity cez možnosť využívanie projektov štrukturálnych fondov EÚ	3.2.1 Realizovanie opatrení na rast zamestnanosti a zvýšenie zamestnateľnosti nezamestnaných s dôrazom na znevýhodnené skupiny
4.1.5 Rozvoj ľudských zdrojov v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove
4.1.9 Podpora investícií do nepoľnohospodárskych činností na vidieku
4.4.1 Vytvoriť podmienky pre etablovanie tradičných ľudových zvykov a remeselných zručností v kreatívnom priemysle
3.6	3.6.1 Celoročná podpora organizovania tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí v obci
3.6.2 Spolupráca na organizovaní kultúrnych, športových, turistických a spoločenských podujatiach regionálneho charakteru	4.3.3 Podporovať spoluprácu pri organizovaní športových, voľnočasových a kultúrno-spoločenských aktivít a vytvárať podmienky pre ich rozvoj
4.2.3 Podpora udržania a ďalšieho rozvoja inštitucionálneho zázemia

koordinujúceho rozvoj
cestovného ruchu v regióne

OBEC KRUŠETNICA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krušetnica pre roky 2017 – 2022

IV. Realizačná časť

Na realizačnú časť PHSR je potrebné nahliadať ako na živý dokument reagujúci na meniace sa vonkajšie aj vnútorné podmienky determinujúce miestny rozvoj. Jeho realizácia musí byť starostlivo sledovaná a program podľa potreby dopĺňaný a upravovaný.

Popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie a aktualizácie PHSR je doplnený o systém monitorovania a hodnotenia jeho plnenia s ustanovením merateľných ukazovateľov. Výstupové merateľné ukazovatele sú merané na úrovni konkrétnych projektových aktivít, pričom ich naplnenie prispieva k naplneniu stanovených výsledkov. Pod termínom merateľný ukazovateľ výsledku sa rozumie formalizované zobrazenie priamych a okamžitých účinkov pomoci (intervencií), t.j. účinkov, ktoré priniesol projekt alebo iná aktivita. Pod pojmom merateľný ukazovateľ dopadu sa rozumie formalizované zobrazenie následkov projektu alebo inej aktivity, ktoré prekračuje rámec bezprostredných účinkov intervencie. Na výsledné hodnoty merateľných ukazovateľov dopadu má veľký vplyv externé prostredie (napr. dopyt, zmena legislatívy a pod.), t.j. ich hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý sa nemusí naplniť, hoci dôjde k realizácii všetkých plánovaných projektov a iných aktivít a naplneniu ukazovateľov výsledku. Merateľné ukazovatele dopadu nie je nevyhnutné vyhodnocovať v rámci každoročného monitorovania PHSR. Odporúča sa ale vyhodnotiť ich minimálne pri monitorovaní PHSR uprostred obdobia jeho realizácie a po ukončení jeho realizácie.

Merateľné ukazovatele dopadu podľa troch strategických cieľov

Strategický cieľ 1 Modernizácia infraštruktúry obce v zmysle znižovania nárokov na jej údržbu a obnovu a znižovania negatívnych dopadov na životné prostredie	Ukazovateľ Dopravná nehodovosť Počet prepravených osôb v prímestskej doprave Zníženie produkcie emisií PM 10, SO ₂ , NO _x u realizovaných projektov na zníženie energetickej náročnosti Nárast podielu vyseparovaných a zložiek z komunálneho odpadu	Jednotka Počet dopravných nehôd Počet osôb t/rok %	Zdroj OR PZ v Námestove - Okresný dopravný inšpektorát SAD Žilina, a.s. ITMS 2014+ ITMS 2014+
Strategický cieľ 2 Vytváranie podmienok pre zvyšovanie	Ukazovateľ Prístup k predškolskému vzdelávaniu a inkluzívnemu predškolskému vzdelávaniu	Jednotka %	Zdroj Vlastné zdroje

atraktivity bývania v obci

Obývané byty	počet	ŠÚ SR
Počet skolaudovaných bytov v roku	počet	Vlastné zdroje
Podiel dokončených bytov v r. 2017 a neskôr voči všetkým bytom	%	ŠÚ SR

Strategický cieľ 3

Podpora rozvoja kultúry, športu a cestovného ruchu, ako aj tradičných foriem ekonomiky vidieka, a tým vytváranie zázemia pre rozvoj podnikania a zamestnanosti

Ukazovateľ	Jednotka	Zdroj
Stavebno – technický stav NKP na území obce – dobrý a vyhovujúci	%	Pamiatkový úrad SR
Útvary pravidelnej športovej, umeleckej a záujmovej činnosti na území obce	počet	Vlastné zdroje
Počet kultúrnych, športových a turistických podujatí a podujatí na podporu vidieka v obci	počet	Vlastné zdroje
Účasť obce na realizácii kultúrnych, športových a turistických podujatí a podujatí na podporu vidieka	počet	Vlastné zdroje

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR

Garantom dokumentu je Obec Krušetnica zastúpená orgánmi miestnej samosprávy – starostkou a obecným zastupiteľstvom. Pri samotnej realizácii PHSR sú zainteresovaní aj partneri obce, ktorí sa podieľajú na realizácii aktivít. Koordináciu realizácie programu trvalo udržateľného rozvoja mesta bude vykonávať starostka obce.

Hlavnými úlohami obce Krušetnica v rámci inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR budú najmä:

riadiť implementáciu PHSR,
realizovať projekty a iné aktivity naplňajúce strategické a špecifické ciele PHSR,
vyčleňovať z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu aktuálnych projektov a iných aktivít,
podporovať spoluprácu medzi hlavnými aktérmi rozvoja obce a koordinovať ich aktivity,
pravidelne monitorovať a vyhodnocovať plnenie PHSR na základe stanovených merateľných ukazovateľov,
aktualizovať dokument podľa vzniknutej spoločenskej potreby,
komunikovať poslanie a stratégiu PHSR, postup naplňania cieľov formou jednotlivých projektov a iných aktivít smerom k obyvateľom obce, odbornej verejnosti a inštitúciám a médiám.

System monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR

Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2014 – 2020 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Monitoring PHSR obce Krušetnica, ako strednodobého plánovacieho nástroja hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja obce, bude realizovať starostka obce, pričom monitorovanie a hodnotenie bude realizované na úrovni programu i jednotlivých projektov. Monitorovanie na úrovni jednotlivých projektov bude realizované formou vyhodnocovania plnenia výstupových a výsledkových monitorovacích ukazovateľov, monitorovanie na úrovni programu bude realizované na úrovni dopadových ukazovateľov v členení podľa jednotlivých strategických cieľov.

Plán monitorovania a hodnotenia PHSR obce Krušetnica na roky 2017-2022

aktivita	termín
Monitorovanie realizácie PHSKR - každoročne	Do 31.3. daného roka za obdobie k 31.12 predchádzajúceho roka
Hodnotenie uprostred obdobia realizácie PHSR	v roku 2020
Hodnotenie po ukončení PHSR	v roku 2023
Mimoriadna aktualizácia a hodnotenie PHSR	podľa potreby

Výstupom procesu monitorovania bude monitorovacia správa predložená na rokovanie obecného zastupiteľstva a následne komunikovaná prostredníctvom zvolených informačných prostriedkov odbornej aj širokej verejnosti. Pre proces monitorovania uprostred monitorovacieho obdobia a na konci monitorovacieho obdobia môže byť podľa aktuálnej potreby zriadený ad hoc monitorovací výbor zložený zo zástupcov obce, odborníkov a subjektov pôsobiacich v obci a podieľajúcich sa na regionálnom rozvoji.

OBEC KRUŠETNICA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krušetnica pre roky 2017 – 2022

V. Finančná časť

Finančný plán realizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Krušetnica na roky 2017 – 2022 vychádza z disponibilných alokácií pre toto územie v častiach, ktoré súvisia s napĺňaním stanovených cieľov PHSR a schopnosťou aktérov v ňom úspešne využívať externé zdroje na účely rozvoja územia, tzv. absorpčná kapacita. Pri zohľadnení oboch podmienok determinujúcich možný odhad financií využiteľných pre napĺňanie cieľov PHSR je možné vychádzať z realistického variantu plánovaného čerpania štrukturálnych a investičných fondov EÚ v Žilinskom kraji pri zohľadnení špecifik obce Krušetnica.

Tab. 12: Výpočet alokácie v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti podľa realistického variantu (s čerpaním do r. 2022)

Názov programu	EŠIF	Celkom (EUR)	Z toho menej rozvinuté regióny	Z toho ŽSK
OP VaI	EFRR	2 266 776 537	2 185 172 582	251 731 881
OP II (mínus Infraštruktúra vodnej dopravy 116 450 000)	KF	2 190 689 166	N/A	578 341 940
OP II (iba do menej rozvinutých regiónov)	EFRR	1 659 506 207	1 659 506 207	438 109 639
NPE	NPE/KF	743 000 000	N/A	336 000 000

OP EŽ	EFRR	243 662 462	234 890 613	27 059 399
OP EŽ	ESF	1 889 145 796	1 830 582 276	210 883 078
OP EŽ	IZM	72 175 259	N/A	7 333 006
OP KŽP	KF	1 861 112 261	N/A	189 089 006
OP KŽP	EFRR	1 276 787 849	1 230 823 486	141 790 866
IROP	EFRR	1 754 490 415	1 691 328 760	194 841 073
OP EVS	ESF	278 449 284	269 817 356	31 082 959
OP TP	EFRR	159 071 912	0	0
OP RH	ENRF	15785000	N/A	1 603 756
PRV	EPFRV	1 545 272 844	N/A	156 999 721
Celkom		15 329 374 992	14 777 517 492	2 564 866 324

Zdroj: PHSR Žilinského samosprávneho kraja pre roky 2014 – 2020

Pre územie obce Krušetnica, pri zohľadnení demografického prepočtu ako aj pri zohľadnení špecifik sídiel na území tohto mikroregiónu, je možné prepočítať čerpanie investičných a štrukturálnych fondov v objeme cca 1,34 mil. EUR. U viacerých operačných programov veľkú časť zdrojov pohltia tzv. národné projekty, ktoré budú spravidla riadené z ústredných orgánov štátnej správy v Bratislave, ale ich využitie bude v rámci celej SR.

Tab. 13: Výpočet indikatívnej alokácie v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti pre obec Krušetnica (s čerpaním do r. 2022)

Názov programu	EŠIF	Celkom (EUR)	Z toho ŽSK	Z toho obec Krušetnica
OP VaI	EFRR	2 266 776 537	251 731 881	0
OP II (mínus Infraštruktúra vodnej dopravy)	KF	2 190 689 166	578 341 940	0
OP II (iba do menej rozvinutých regiónov)	EFRR	1 659 506 207	438 109 639	0
NPE	NPE/KF	743 000 000	336 000 000	0
OP EŽ	EFRR	243 662 462	27 059 399	37 883
OP EŽ	ESF	1 889 145 796	210 883 078	295 236
OP EŽ	IZM	72 175 259	7 333 006	10 266
OP KŽP	KF	1 861 112 261	189 089 006	264 725
OP KŽP	EFRR	1 276 787 849	141 790 866	198 507
IROP	EFRR	1 754 490 415	194 841 073	272 777
OP EVS	ESF	278 449 284	31 082 959	43 516
OP TP	EFRR	159 071 912	0	0

OP RH	ENRF	15785000	1 603 756	2 245
PRV	EPFRV	1 545 272 844	156 999 721	219 799
Celkom		15 329 374 992	2 564 866 324	1 344 956

Obdobný spôsob výpočtu indikatívnych alokácií je možné uplatniť aj u programov cezhraničnej spolupráce relevantných pre územie obce Krušetnica, ktoré spadajú pod cieľ Európska územná spolupráca. Z týchto programov je možné realizovať iba operácie s preukázateľným cezhraničným dopadom. V prípade ideálneho čerpania zdrojov z programov cezhraničnej spolupráce zodpovedajúceho demografickému podielu obyvateľov obce Krušetnica voči obyvateľom Žilinského kraja by bolo možné určiť alokáciu z týchto programov vo výške cca 30 tis. EUR. Ich indikatívne čerpanie podľa jednotlivých prioritných osí programov Interreg VA – PR/SR a Interreg VA – SR/ČR poskytujú tabuľky 14 a 15.

Tab. 14: Výpočet indikatívnej alokácie pre obec Krušetnica z OP Interreg VA – PR/SR

Prioritná os (PO)	Názov PO	Žilinský kraj (EFRR + národné zdroje)	Z toho obec Krušetnica
1.	Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia	11 435 523	16 009
2.	Trvalo udržateľná cezhraničná doprava	8 233 577	11 527
3.	Rozvoj cezhraničného a celoživotného vzdelávania územia	1 829 684	2 561

Zdroj: Vlastný výpočet na základe údajov PHSR ŽSK pre roky 2014 - 2020

Program Interreg VA Slovenská republika – Česká republika

Celková alokácia na program bez financií na technickú pomoc činí 84 731 tis. EUR. Pri prepočte podielu obyvateľov žijúcich na území obce voči obyvateľom Žilinského pre realizáciu tohto programu pripadá z EFRR na Krušetnicu indikatívna alokácia 17,2 tis. EUR. V rámci prioritných osí programu je výpočet indikatívnej alokácie pre Krušetnica nasledovný:

Tab. 15: Výpočet indikatívnej alokácie pre obec Krušetnica z OP Interreg VA – SR/ČR

Prioritná os (PO)	Názov PO	Žilinský kraj (EFRR + národné zdroje)	Z toho obec Krušetnica
1.	Využívanie inovačného potenciálu	2 271 223	0
2.	Kvalitné životné prostredie	8 646 132	12 104

3.	Rozvoj miestnych iniciatív	1 419 514	1 987
----	----------------------------	-----------	-------

Zdroj: Vlastný výpočet na základe údajov PHSR ŽSK pre roky 2014 - 2020

K týmto zdrojom je možné ďalej pripočítať ďalšie zdroje ako Granty Európskeho hospodárskeho spoločenstva a Nórska, Švajčiarsky finančný mechanizmus, nadnárodné a komunitárne programy EÚ a iné grantové a nadačné zdroje, ktoré z dôvodu nedostatku informácií v čase spracovania PHSR resp. z dôvodu ich nestálosti, nie je možné finančne vyčíslieť. V neposlednom rade sa nesmú opomínať vlastné zdroje aktérov v území, vrátane rozpočtu obce, ktorí budú spolufinancovať všetky rozvojové aktivity aj z vlastných zdrojov. Ich uplatnenie bude monitorované v dielčích monitorovacích správach na základe dostupných údajov.

Na spolufinancovanie projektov bude obec vyčleňovať potrebné zdroje z vlastného rozpočtu, ktoré zodpovedajú povinnému percentu spolufinancovania, ako aj úhrade tzv. neoprávnených výdavkov, teda výdavkov, ktoré síce so zabezpečením realizácie projektových aktivít neoddeliteľne súvisia, nie je ich ale možné financovať s príslušného grantového zdroja.

Príloha č.1

Zoznam skratiek

CKO	Centrálny koordinačný orgán
ČOV	Čistička odpadových vôd
ČR	Česká republika
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
EVS	Efektívna verejná správa
GÚDŠ SR	Geologický ústav Dionýza Štúra
HDP	Hrubý domáci produkt
HPH	Hrubá pridaná hodnota
CHKO	Chránená krajinná oblasť
CHVÚ	Chránené vtáčie územie
II	Integrovaná infraštruktúra
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KŽP	Kvalita životného prostredia
ĽZ	Ľudské zdroje
MŠ	Miestna samospráva
MŠ	Materská škola
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NBS	Národná banka Slovenska
NDS	Národná diaľničná spoločnosť
NSRR	Národný strategický a referenčný rámec
NÚCEM	Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania
NUTS	Normalizovaná klasifikácia územných celkov
OP	Operačný program
OÚ	Okresný úrad
OZE	Obnoviteľný zdroj energie
PAS	Podnikateľská aliancia Slovenska
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PO	Prioritná os

PRV	Program rozvoja vidieka
PZI	Priama zahraničná investícia
RS	Regionálna samospráva
SAV	Slovenská akadémia vied
SC	Strategický cieľ
SEP	Socioekonomickí partneri
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SOS	Stredná odborná škola
SR	Slovenská republika
SSC	Slovenská správa ciest
SŠ	Stredná škola
ŠOP	Štátna ochrana prírody
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TEN - T	Transeurópska dopravná sieť
TP	Technická pomoc
ÚGKaK SR	Úrad geografie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
ÚIPŠ SR	Ústav informácií a prognóz školstva Slovenskej republiky
ÚoZ	Uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
VaI	Výskum a inovácie
VZPS	Výberové zisťovanie pracovných síl
ZUŠ	Základná umelecká škola
ZŠ	Základná škola
ŽK	Žilinský kraj
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj
ŽU	Žilinská univerzita